

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Острозька академія»
ННІ Інформаційних технологій та бізнесу
Кафедра фінансів та бізнесу

Кваліфікаційна робота
на здобуття освітнього ступеня магістра
на тему: «ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ДІЯЛЬНОСТІ
МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ»

Виконав: студент 2 курсу, групи МОА-61
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітньо-професійної програми
«ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
ЯКИМЧУК СТЕПАН ЮРІЙОВИЧ

Керівник – кандидат економічних наук, доцент
Іванчук Наталія Володимирівна
Рецензент – директорка з економіки ПрАТ
«Едельвіка»
Антонюк Оксана Віталіївна

«РОБОТА ДОПУЩЕНА ДО ЗАХИСТУ»

Завідувач кафедри фінансів та бізнесу _____ (доц., к.е.н. Шулик Ю.В.)
(підпис)

Протокол № ____ від « ____ » _____ 2025 р.

Острог, 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1	6
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ДІЯЛЬНОСТІ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ	6
1.1. Особливості ведення бухгалтерського обліку на малих підприємствах	6
1.2. Сутність і методологія аудиту в системі контролю діяльності малих підприємств	25
1.3. Роль і значення економічного аналізу у забезпеченні ефективності діяльності малих підприємств	16
РОЗДІЛ 2	33
ОЦІНКА ОСОБЛИВОСТЕЙ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА «КОНТАКТ»	33
2.1. Організація бухгалтерського обліку на МП «Контакт»	33
2.2. Аналіз фінансового стану МП «Контакт»	45
2.3. Особливості організації аудиту діяльності МП «Контакт»	58
РОЗДІЛ 3	68
НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА «КОНТАКТ»	68
3.1. Оптимізація ведення бухгалтерського обліку на малому підприємстві	68
3.2. Підвищення ефективності аудиту діяльності малого підприємства	74
3.3. Удосконалення методів економічного аналізу для підвищення результативності управління малим підприємством	80
ВИСНОВКИ	89
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	96
ДОДАТКИ.....	101

ВСТУП

Актуальність дослідження зумовлена зростаючим значенням малих підприємств у розвитку економіки України, особливо в умовах війни та післявоєнного відновлення. Водночас облік, аудит і аналіз їхньої діяльності часто ускладнені через обмежені ресурси, недосконалість внутрішніх процедур та відсутність уніфікованих підходів. У цих умовах поглиблене вивчення особливостей фінансового контролю на малих підприємствах є необхідним для підвищення їх прозорості, ефективності та інвестиційної привабливості. Це дослідження сприятиме розвитку методології бухгалтерського обліку та аудиту в секторі малого бізнесу, що має важливе значення для економіки України.

Необхідним постає дослідження специфіки організації бухгалтерського обліку, проведення аудиту та здійснення економічного аналізу на малих підприємствах, з урахуванням їхніх ресурсних обмежень та нормативних особливостей. Незважаючи на важливу роль малого бізнесу в економіці України, питання ефективного фінансового контролю та прозорості звітності залишаються недостатньо розробленими.

Аналітичний огляд літератури засвідчив, що значну увагу питанням обліку та аудиту приділяють такі українські науковці, як Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, Л.В. Нападовська, О.В. Шара, а також інші дослідники, які акцентують увагу на адаптації міжнародних стандартів до вітчизняної практики. Проте більшість публікацій або зосереджуються на загальних аспектах фінансового обліку, або розглядають великі підприємства, тоді як специфіка малих підприємств, особливо в умовах сучасних економічних викликів, потребує окремого глибокого аналізу. Таким чином, існує потреба у комплексному дослідженні, яке поєднує теоретичні підходи та практичні аспекти обліку, аудиту й аналізу саме в контексті малого бізнесу.

Мета дослідження полягає у визначенні напрямів удосконалення обліку, аналізу та аудиту діяльності малого підприємства «Контакт» на основі вивчення теоретичних та оцінки практичних аспектів обраної проблематики.

Для досягнення поставленої мети потрібно виконати наступні завдання:

- проаналізувати особливості ведення бухгалтерського обліку на малих підприємствах;
- вивчити сутність і методологію аудиту в системі контролю діяльності малих підприємств;
- обґрунтувати роль і значення економічного аналізу у забезпеченні ефективності діяльності малих підприємств;
- дослідити організацію бухгалтерського обліку на МП «Контакт»;
- оцінити особливості організації аудиту діяльності МП «Контакт»;
- проаналізувати фінансовий стан МП «Контакт»;
- розробити пропозиції щодо оптимізації ведення бухгалтерського обліку на малому підприємстві;
- надати рекомендації щодо підвищення ефективності аудиту на малому підприємстві;
- запропонувати удосконалення методів економічного аналізу для підвищення результативності управління малим підприємством.

Об'єктом дослідження є процес ведення бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту діяльності малого підприємства «Контакт», а предметом – особливості організації та методології бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту діяльності малого підприємства «Контакт».

У процесі виконання дослідження використовувався комплекс взаємопов'язаних загальнонаукових та спеціальних методів, що дали змогу забезпечити досягнення поставленої мети. Зокрема, при вивченні теоретичних основ обліку, аудиту та аналізу діяльності малих підприємств застосовувався метод аналізу та узагальнення наукової літератури, нормативно-правових актів та методичних матеріалів. Для характеристики господарської діяльності малого підприємства «Контакт» було використано метод порівняння, який дав змогу зіставити показники діяльності підприємства в динаміці та виявити тенденції. Метод системного підходу забезпечив комплексне розуміння об'єкта дослідження як цілісної системи, у межах якої здійснюється облік, аудит та економічний аналіз. З метою оцінки ефективності обліково-аналітичного

забезпечення підприємства були застосовані методи економічного аналізу, що дозволили виявити ключові проблеми та обґрунтувати напрями їх вирішення. Також використовувалися індуктивний і дедуктивний підходи для формування логічних висновків щодо стану та перспектив розвитку обліково-контрольної системи на малому підприємстві.

Основні результати, що відображають наукову новизну дослідження, полягають у тому, що дістали подальший розвиток рекомендації щодо вдосконалення бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту на малих підприємствах, зокрема для малого підприємства «Контакт» з урахуванням специфіки його господарської діяльності запропоновано здійснити деталізацію аналітичного обліку, створення окремого підрозділу внутрішнього аудиту та розширення електронного документообігу, забезпечення стандартизації документів та інтеграції бухгалтерського обліку з управлінськими системами.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ДІЯЛЬНОСТІ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Особливості ведення бухгалтерського обліку на малих підприємствах

Одним із ключових пріоритетів економічної політики України на сучасному етапі та в післявоєнний період стане зміцнення національної економіки, її стабілізація й підвищення конкурентоспроможності. Досвід багатьох країн світу свідчить, що важливим рушієм динамічного економічного зростання є малий бізнес. Тому розвиток малого підприємництва в Україні відіграє визначальну роль, оскільки саме цей сектор забезпечує значний рівень зайнятості, стимулює інноваційні процеси та активізує підприємницьку діяльність. Успішне функціонування малого бізнесу потребує належної підтримки з боку держави, зокрема в частині ведення бухгалтерського обліку та оподаткування.

Облікова система малих підприємств в Україні функціонує на основі чинної нормативно-правової бази. Основними документами, що визначають її організацію та ведення, є Податковий кодекс України, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», а також Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку [15, с. 164].

До 1 січня 2004 року основними критеріями для віднесення суб'єктів господарювання до категорії малих підприємств були не лише кількісні показники, а й сфера їх діяльності. Поняття «малі підприємства» тісно пов'язані з такими категоріями, як «мале підприємництво» та «мікропідприємництво», оскільки всі вони належать до сегмента суб'єктів господарювання, діяльність яких характеризується відносно невеликим обсягом ресурсів, обмеженим числом працівників та специфічними умовами ведення бізнесу.

Разом з тим, для правильного використання цих термінів у науковій і практичній площині важливо чітко розмежовувати їх зміст. Це розмежування ґрунтується на критеріях, закріплених у чинному законодавстві України, які

визначають ключові параметри віднесення підприємства до певної категорії — зокрема, за кількістю працівників, обсягом річного доходу та іншими показниками. З метою наочності ці критерії систематизовано та представлені у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Критерії розмежування суб'єктів господарювання за масштабом діяльності відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»

Категорія підприємства	Критерії віднесення (відповідність що найменше двом із трьох показників)
Мікро підприємства	– балансова вартість активів — до 350 тис. євро; – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) — до 700 тис. євро; – середня кількість працівників — до 10 осіб.
Малі підприємства	– балансова вартість активів — до 4 млн євро; – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) — до 8 млн євро; – середня кількість працівників — до 50 осіб.
Середні підприємства	– балансова вартість активів — до 20 млн євро включно; – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) — до 40 млн євро включно; – середня кількість працівників — до 250 осіб включно.
Великі підприємства	– балансова вартість активів — понад 20 млн євро; – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) — понад 40 млн євро; – середня кількість працівників — понад 250 осіб.

Джерело: розроблено автором заданими [4]

Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» дає визначення суб'єкта малого підприємництва. До них належать фізичні особи, які офіційно зареєстровані як суб'єкти підприємницької діяльності, а також юридичні особи будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, в яких середньорічна чисельність працівників не перевищує 50 осіб, а річний обсяг валового доходу не перевищує 10 млн євро [5].

Суб'єкти господарювання, що належать до категорії малих підприємств, мають право самостійно визначати власну облікову політику, організовувати ведення бухгалтерського обліку згідно з обраною системою та формою. Всі підприємства, незалежно від форми власності чи організаційно-правового статусу, зобов'язані здійснювати бухгалтерський облік та складати фінансову

звітність відповідно до вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [4]. Цей нормативно-правовий акт регламентує правові основи ведення обліку, складання звітності та їх організацію на підприємствах, включаючи ті, що діють у сфері малого бізнесу. Закон також надає можливість підприємствам самостійно обирати підходи до формування облікової політики відповідно до специфіки їх діяльності. Основні принципи фінансової звітності при цьому носять переважно рекомендаційний характер.

Малі підприємства відповідно до вимог Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність суб'єкта малого підприємництва» мають право складати спрощену фінансову звітність, яка включає дві основні форми[2]:

1. Баланс (форма №1-м або №1-мс) — це звіт, який відображає фінансовий стан підприємства на певну дату, зокрема його активи, зобов'язання та власний капітал. Баланс демонструє структуру ресурсів підприємства та джерела їх фінансування, що дозволяє оцінити фінансову стабільність суб'єкта господарювання.

2. Звіт про фінансові результати (форма №2-м або №2-мс) — це документ, який характеризує ефективність діяльності підприємства за звітний період. У ньому відображаються доходи, витрати та фінансові результати, зокрема прибуток або збиток, що є підсумком господарської діяльності підприємства.

Спрощена фінансова звітність малих підприємств є важливим інструментом обліково-аналітичного забезпечення управління, що дозволяє отримати узагальнену, але достатньо інформативну картину фінансового стану суб'єкта господарювання. Вона забезпечує прозорість діяльності підприємства для власників, контролюючих органів, інвесторів і кредиторів, одночасно зменшуючи обсяг облікових процедур і адміністративне навантаження на малий бізнес.

Складання зазначених форм здійснюється з урахуванням принципів достовірності, послідовності, повноти та порівнянності даних. Незважаючи на спрощений характер, така звітність дає змогу оцінити ключові показники

ефективності діяльності підприємства, виявити тенденції зміни його фінансових результатів та своєчасно приймати управлінські рішення щодо подальшого розвитку.

Таким чином, застосування спрощеної фінансової звітності відповідає потребам малих підприємств у забезпеченні балансу між вимогами облікової прозорості та економічною доцільністю ведення обліку. Це сприяє підвищенню фінансової дисципліни, зміцненню довіри до суб'єктів малого бізнесу та формуванню достовірної інформаційної бази для аналізу їх діяльності.

Організація бухгалтерського обліку є одним із ключових чинників, що впливають на ефективний розвиток малого бізнесу. Поняття «організація бухгалтерського обліку» трактується науковцями неоднозначно, і донині не існує єдиного загальновизнаного підходу до його тлумачення. Основні підходи до визначення цього терміну узагальнено та представлено на рис. 1.1.

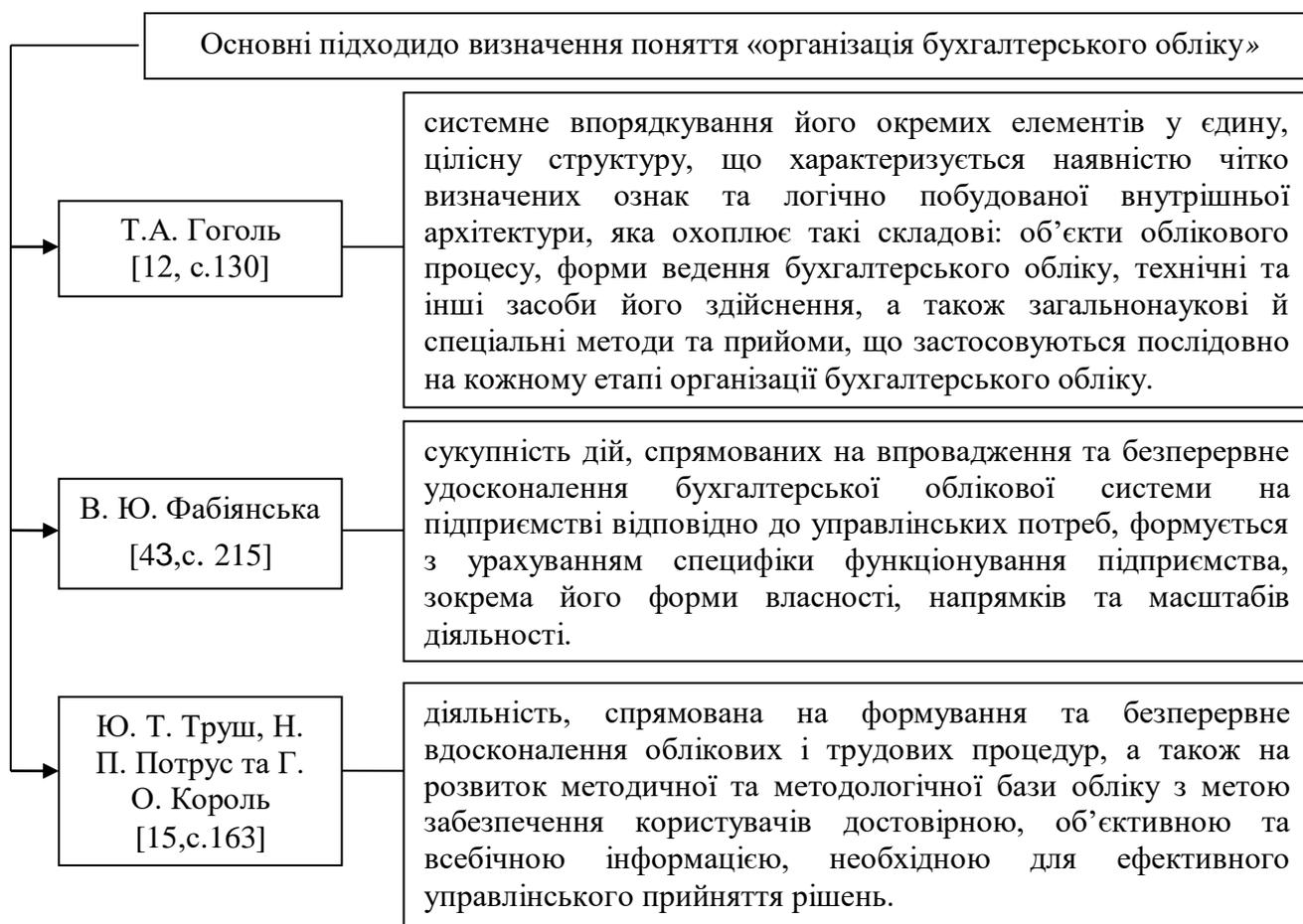

Рис. 1.1. Основні підходи до визначення сутності поняття «організація бухгалтерського обліку»

Джерело: складено автором на основі [15, с. 163; 43, с. 215; 12, с. 130]

Поняття організації бухгалтерського обліку охоплює широкий спектр підходів, які поєднує спільне бачення цього процесу як системної, цілеспрямованої діяльності. Вона включає впорядкування елементів обліку, забезпечення методичного супроводу та адаптацію до управлінських потреб підприємства. Незважаючи на відмінності в акцентах, усі підходи орієнтовані на досягнення об'єктивності, достовірності й ефективності облікової інформації [17, с. 460].

Особливості ведення системи бухгалтерського обліку на малих підприємствах визначається низкою факторів, представлених на рис. 1.2.

Ключовим чинником, що визначає особливості організації обліку в малому бізнесі, є вибір системи оподаткування. Із запровадженням Податкового кодексу України [2] представники малого підприємництва отримали можливість обирати між двома податковими режимами — загальним та спрощеним.

Рис. 1.2. Чинники, що визначають особливості ведення бухгалтерського обліку на малих підприємствах

Джерело: розроблено автором

Загальна система оподаткування для фізичних осіб-підприємців характеризується складним механізмом ведення обліку та бізнесу загалом. Вона не встановлює обмежень щодо видів господарської діяльності, що є її перевагою. Однак, через те, що податок на доходи фізичних осіб безпосередньо залежить від фактичних результатів діяльності, до таких платників застосовується посилений контроль з боку податкових органів. Альтернативою є спрощена система оподаткування, обліку та звітності, яка також активно

функціонує в Україні та є популярною серед малих підприємств завдяки простоті ведення облікових процедур.

Спрощена система оподаткування, а також пов'язані з нею облік і звітність, передбачає особливу процедуру сплати податків і зборів. Замість окремих податкових платежів передбачено сплату єдиного податку за правилами та умовами, встановленими Податковим кодексом України. При цьому передбачається ведення обліку та складання звітності за спрощеними вимогами. Суб'єкти малого підприємництва, які обирають спрощену систему оподаткування, мають можливість зареєструватися в одній із чотирьох груп платників єдиного податку (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Групи платників єдиного податку

Група	Категорія платників	Умови застосування	Граничний дохід (грн/рік)
1 група	Фізичні особи-підприємці	– не використовують найману працю – здійснюють роздрібну торгівлю на ринках – надають побутові послуги населенню	1 336 000 грн (167 розмірів мін зарплати)
2 група	Фізичні особи-підприємці	– надання послуг населенню або платникам єдиного податку – виробництво та/або продаж товарів – діяльність у ресторанній сфері – до 10 найманих осіб	6 672 000 грн (834 розмірів мін зарплати)
3 група	ФОПи та юридичні особи	– можна використовувати найману працю без обмежень – будь-яка організаційно-правова форма	9 336 000 грн (1167 розмірів мін зарплати)
4 група	Сільськогосподарські товаровиробники	– частка доходу від сільгоспвиробництва $\geq 75\%$ за попередній звітний рік	Не встановлено окремо, залежить від спец умов

Джерело: розроблено автором на основі [16]

Вибір конкретної групи платника єдиного податку є важливим елементом податкового планування для суб'єкта господарювання, адже саме від цього залежить рівень податкового навантаження, порядок ведення обліку, обсяг звітності та перелік допустимих видів діяльності. Під час прийняття рішення враховують насамперед напрям господарської діяльності, оскільки

законодавством передбачені обмеження щодо застосування спрощеної системи для певних сфер, таких як фінансові послуги, страхування чи видобуток корисних копалин. Значення має і чисельність працівників, адже для кожної групи платників встановлено граничну кількість найманого персоналу, перевищення якої може стати підставою для переходу до іншої групи або на загальну систему оподаткування. Не менш важливим критерієм є обсяг річного доходу, який також обмежений для кожної групи, і його перевищення призводить до зміни системи оподаткування або групи єдиного податку. Варто зазначити, що як загальна, так і спрощена система оподаткування мають свої переваги та недоліки, які проявляються у різному підході до розрахунку податків, рівні адміністративного навантаження та вимогах до обліку, що ілюструється у табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Переваги і недоліки загальної та спрощеної систем оподаткування

Критерій	Загальна система оподаткування	Спрощена система оподаткування
Переваги	<ul style="list-style-type: none"> – відсутність обмежень щодо видів діяльності, кількості працівників і розміру доходу – можливість гнучкого планування оподаткування (через врахування витрат у розрахунках) – податок на прибуток розраховується виходячи з фактичного фінансового результату 	<ul style="list-style-type: none"> – простий механізм нарахування єдиного податку – спрощений підхід до ведення обліку та заповнення звітності – звільнення від низки загальнодержавних податків і зборів – витрати на придбання продукції у платників-юросіб можуть враховуватись у витратах контрагентів
Недоліки	<ul style="list-style-type: none"> – складна система адміністрування – підвищені вимоги до обліку та фінансової звітності – високе податкове навантаження, особливо при наявності найманого персоналу 	<ul style="list-style-type: none"> – об'єктом оподаткування є весь дохід від реалізації без урахування витрат – втрачається можливість оптимізації податкової бази за рахунок витрат

Джерело: розроблено автором на основі [30, с. 86]

Фінансову звітність зобов'язані складати всі суб'єкти господарювання, які мають статус юридичної особи, незалежно від форми власності, виду діяльності чи обраної системи оподаткування, оскільки вона є основним джерелом офіційної інформації про майновий та фінансовий стан підприємства.

Для представників малого бізнесу, що працюють на загальній системі оподаткування, законодавством передбачено застосування повної форми фінансової звітності. Така форма містить розгорнуті показники діяльності, зокрема Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал та Примітки до річної звітності. Її заповнення потребує більш детального бухгалтерського обліку та ґрунтовного аналізу господарських операцій, що забезпечує вищий рівень інформативності для зовнішніх користувачів — інвесторів, кредиторів, контролюючих органів [14, с. 208].

Водночас для підприємств, які обрали спрощену систему оподаткування, встановлено подання скороченої фінансової звітності, яка включає лише два основні документи — Звіт про фінансовий стан та Звіт про фінансові результати. Такий підхід зменшує обсяг облікової роботи та спрощує процедуру складання звітності, що є важливим для малих підприємств із обмеженими кадровими та фінансовими ресурсами. Однак, незважаючи на спрощену форму, ці звіти залишаються обов'язковими і повинні відповідати чинним національним стандартам бухгалтерського обліку, забезпечуючи достовірність та повноту поданих даних.

Суб'єкти господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, мають можливість вести бухгалтерський облік у значно спрощеній формі, що передбачено чинним законодавством для зменшення адміністративного навантаження на малий бізнес. Замість повноцінного бухгалтерського обліку з використанням стандартного плану рахунків вони можуть вести облік доходів і витрат у спеціальній книзі встановленого зразка, де фіксуються всі надходження та витрати, пов'язані з господарською діяльністю. Записи в такій книзі здійснюються у хронологічному порядку, на підставі підтверджуючих документів, але без деталізації за бухгалтерськими рахунками.

Окрім цього, оформлення первинної документації також може відбуватися за спрощеною процедурою — допускається використання скорочених форм документів, відсутність складних реквізитів та деяких

обов'язкових елементів, характерних для повного бухгалтерського обліку. Важливою особливістю є те, що для таких підприємств дозволяється не застосовувати метод подвійного запису, тобто господарські операції не відображаються одночасно за дебетом і кредитом відповідних рахунків, як це передбачено класичною системою бухгалтерського обліку. Це значно полегшує ведення обліку, особливо у випадках, коли підприємство має невеликий обсяг операцій і обмежений штат.

Відсутність обов'язковості дотримання стандартного плану рахунків та інших загальноприйнятих облікових вимог дає підприємствам на спрощеній системі більше гнучкості у веденні обліку, проте водночас зменшує деталізацію та аналітичні можливості, що може бути певним обмеженням у процесі фінансового планування та аналізу діяльності.

Наступним важливим аспектом у процесі організації обліку для суб'єкта малого підприємництва, що має статус юридичної особи, є визначення форми ведення бухгалтерського обліку. На прийняття рішення щодо форми організації обліку впливають такі чинники, як масштаб діяльності підприємства та обрана ним система оподаткування. Залежно від особливостей діяльності, малі підприємства можуть застосовувати одну з таких форм бухгалтерського обліку: журнальну, спрощену або просту, автоматизовану [29, с. 225].

Журнальна форма бухгалтерського обліку передбачає накопичення інформації в журналах та відповідних відомостях, що заповнюються на основі первинних документів — або в момент їх надходження до бухгалтерії, або за підсумками місяця. Цей формат обліку доцільно застосовувати лише тоді, коли підприємство здійснює складні матеріаломісткі виробничі процеси, які потребують відображення значного обсягу господарських операцій та взаєморозрахунків.

Проста форма обліку найкраще підходить для малих підприємств, де протягом місяця виконується обмежена кількість операцій, а виробнича діяльність або відсутня, або не пов'язана зі значними матеріальними витратами. Незважаючи на спрощеність, усі господарські операції обов'язково повинні реєструватися з використанням методу подвійного запису [41].

Спрощена форма бухгалтерського обліку вводиться у разі, коли використання простої форми є неможливим або ж за бажанням самого підприємства. Вона передбачає два підходи до відображення облікових даних: із застосуванням методу подвійного запису або без нього.

Використання автоматизованої форми бухгалтерського обліку в організації облікового процесу передбачає перехід від традиційного ведення документації на папері до застосування електронних носіїв, які, відповідно до чинного законодавства, мають юридичну силу. Це положення закріплено у Положенні про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженому Наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88 [37, с. 151].

Автоматизована (комп'ютеризована) форма обліку базується на інтегрованому використанні сучасних електронно-обчислювальних засобів, які забезпечують швидке збирання, фіксацію та обробку облікових даних, необхідних для ефективного управління підприємством та здійснення контролю за його діяльністю.

Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [4], підприємства мають право самостійно обирати форму організації ведення бухгалтерського обліку:

- у штаті підприємства може бути передбачена посада бухгалтера або створена бухгалтерська служба під керівництвом головного бухгалтера;
- допускається залучення фахівця з бухгалтерського обліку, який здійснює діяльність як фізична особа-підприємець без створення юридичної особи;
- можливе ведення обліку на договірній основі через централізовану бухгалтерію або аудиторську компанію;
- облік може здійснюватися безпосередньо власником або керівником підприємства, який самостійно формує фінансову звітність. Проте такий підхід не дозволений для підприємств, що зобов'язані публікувати звітність, а також для бюджетних організацій.

Одним із подальших елементів ведення бухгалтерського обліку для юридичних осіб, які належать до суб'єктів малого підприємництва, є визначення форми використання плану рахунків і затвердження власного робочого плану. На

даний момент малі підприємства мають можливість обирати між загальним і спрощеним варіантом плану рахунків, залежно від специфіки своєї діяльності.

Відповідно до пункту 2 Наказу № 186, юридичні особи, які відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визнані мікропідприємствами, малими підприємствами, непідприємницькі товариства, а також представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, мають право використовувати спрощений план рахунків. Таким чином, застосування спрощеного Плану рахунків є рекомендованим, а не обов'язковим [19, с. 24].

Отже, організація бухгалтерського обліку на малих підприємствах ґрунтується на принципах гнучкості, адаптивності та нормативної визначеності. Вибір системи оподаткування, форми обліку та способу ведення звітності дозволяє підприємствам оптимізувати свої ресурси та відповідати вимогам законодавства. Такий підхід сприяє створенню сприятливих умов для розвитку малого бізнесу, забезпечуючи прозорість діяльності та ефективну взаємодію з контролюючими органами.

1.2. Роль і значення економічного аналізу у забезпеченні ефективності діяльності малих підприємств

Економічний аналіз є важливим інструментом управління малим бізнесом, який сприяє підвищенню результативності його функціонування та здатності адаптуватися до змін у ринкових умовах. У сучасному динамічному середовищі зростає потреба в аналітичних підходах, адже вони дозволяють комплексно оцінити фінансовий стан підприємства, визначити перспективні напрямки розвитку та приймати раціональні управлінські рішення. Якщо в умовах планової економіки аналіз здебільшого слугував для контролю за виконанням встановлених показників, то нині він охоплює ширший спектр завдань: аналіз ринкових тенденцій, ефективності використання ресурсів і впливу управлінських дій на досягнення бізнес-цілей [35, с. 120].

Головна мета економічного аналізу полягає в ідентифікації напрямів розвитку підприємства, виявленні чинників, що впливають на його конкурентоспроможність, а також у пошуку найбільш ефективних способів підвищення рентабельності та мінімізації ризиків. За його допомогою підприємство може не лише контролювати поточні результати діяльності, а й здійснювати прогнозування, оцінювати доцільність інвестицій, рівень фінансової стабільності та потенціал для розширення.

Для забезпечення об'єктивної оцінки економічного стану та результатів діяльності підприємства застосовується система показників економічного аналізу, яка охоплює три ключові групи: показники стану та використання виробничих ресурсів, показники виробничого процесу та показники фінансового стану. Вони дозволяють комплексно дослідити ефективність використання ресурсів, результативність виробничої діяльності та фінансову стабільність підприємства.

Таблиця 1.4

Система показників економічного аналізу підприємства

№	Група показників	Основні показники	Економічний зміст
1	Показники стану і використання виробничих ресурсів	<ul style="list-style-type: none"> – середньо облікова чисельність персоналу; – продуктивність праці; – фондвіддача; – коефіцієнт використання виробничих потужностей; – матеріаловіддача. 	Характеризують забезпеченість підприємства ресурсами, рівень їх ефективного використання та вплив на кінцеві результати діяльності
2	Показники виробничого процесу	<ul style="list-style-type: none"> – обсяг виробництва продукції; – обсяг реалізації продукції; – собівартість продукції; – рентабельність виробництва; – частка витрату доходах від реалізації. 	Відображають ефективність організації виробництва, обсяги випуску та реалізації продукції, а також рівень витратності діяльності
3	Показники фінансового стану підприємства	<ul style="list-style-type: none"> – коефіцієнт автономії; – коефіцієнт ліквідності; – коефіцієнт платоспроможності; – рентабельність активів; – рентабельність власного капіталу. 	Дають змогу оцінити фінансову стійкість підприємства, рівень ризику, прибутковість та ефективність використання капіталу

Джерело: розроблено автором за даними [7, с. 46]

На малих підприємствах система економічного аналізу має певні особливості, зумовлені масштабом діяльності, обмеженими ресурсами та спрощеними організаційними структурами. Через обмеженість облікової інформації тут зазвичай застосовується скорочена система показників, що

охоплює лише основні індикатори, такі як прибуток, собівартість, оборотність активів та ліквідність. Методика проведення аналізу також є спрощеною: найчастіше використовуються порівняльний, горизонтальний і вертикальний аналізи, а також коефіцієнтний метод.

Важливою рисою аналізу на малих підприємствах є його оперативність — дослідження проводяться у спрощеній формі, але з більшою частотою, що дозволяє швидко реагувати на зміни у фінансових результатах. При цьому значну увагу приділяють управлінському підходу, коли показники оцінюються з точки зору прийняття практичних рішень, спрямованих на оптимізацію витрат, визначення мінімального рівня прибутковості чи ефективне планування запасів. Не великі підприємства часто впроваджують автоматизовані системи бухгалтерського обліку або ERP-рішення (наприклад, BAS, QuickBooks, Odoo), що забезпечують швидке формування узагальнених аналітичних даних.

Тобто економічний аналіз на малих підприємствах орієнтований насамперед на своєчасне виявлення відхилень у фінансово-господарській діяльності та оперативне ухвалення управлінських рішень, а не на глибокий стратегічний розрахунок, характерний для великих компаній.

Економічний аналіз виступає ключовим елементом управлінської системи малого бізнесу, адже сприяє вдосконаленню фінансової, бухгалтерської, податкової, інвестиційної й маркетингової політик. Його використання забезпечує підприємцям змогу оперативно реагувати на зміни ринку, виявляти внутрішні резерви зростання, підвищувати результативність операційної діяльності та забезпечувати сталу конкурентну перевагу. Із розвитком ринкових механізмів сфера застосування економічного аналізу невпинно розширюється, що робить його незамінним інструментом стратегічного управління у секторі малого підприємництва [10, с. 50].

Дослідники по-різному інтерпретують значення економічного аналізу в забезпеченні ефективності діяльності підприємств. Водночас більшість визнає його важливою складовою управлінського процесу, оскільки саме він надає об'єктивну інформаційну базу для прийняття виважених і аргументованих рішень. У табл. 1.5 наведено узагальнені погляди провідних вчених, які

розкривають значення економічного аналізу як важливого інструменту для прийняття обґрунтованих рішень, підвищення ефективності діяльності та стратегічного розвитку підприємств.

Таблиця 1.5

**Роль економічного аналізу в управлінні підприємством за поглядами
різних науковців**

Автор	Основна роль економічного аналізу
С. Б. Барнгольц [22, с. 15]	Проміжний етап управління, спрямований на точну оцінку стану підприємства, виявлення розбіжностей між фактичними та плановими показниками, пошук потенційних можливостей розвитку та підготовку аналітичних даних для прийняття оптимальних управлінських рішень.
Б. М. Литвин [26, с. 152]	Ключова роль у процесі управління на всіх рівнях, виявлення внутрішніх резервів підприємства, залучення персоналу до прийняття рішень, а також ґрунтування на науковому підході, системності, комплексності, динаміці та чіткому визначенні цілей. Займає проміжне місце між збором інформації та ухваленням стратегічних рішень.
Є. В. Мних [32, с. 205]	Важливий інструмент для оцінки та обґрунтування управлінських рішень, підтримка інших управлінських функцій (планування, контроль, облік, аудит). Визначає параметри управлінського впливу та оцінює його результативність у двосторонньому інформаційному обміні.
Г. В. Савицька [22, с. 36]	Передумова для прийняття рішень, їх обґрунтування та основа для ефективного наукового управління виробництвом. Управлінські рішення повинні ґрунтуватися на точних розрахунках та всебічному економічному аналізі.
С. І. Шкарабан [49, с. 13]	Одна з ключових функцій системи управління на всіх рівнях, яка здійснюється на кожному етапі – від аналізу стратегії діяльності до оцінки кінцевих результатів.

Джерело: розроблено автором

У сучасному ринковому середовищі актуальність своєчасного й глибокого аналізу господарської діяльності суттєво зростає. Такий аналіз дозволяє не лише оцінити результати функціонування підприємства, а й на основі отриманих даних розробити дієві заходи для підвищення ефективності. Щоб утримувати конкурентні позиції та зміцнювати своє становище на ринку, підприємства мають постійно шукати шляхи вдосконалення своєї діяльності. Це є необхідною умовою розвитку не лише самого бізнесу, а й економіки загалом. Завдяки аналітичній роботі забезпечується оптимальне використання

наявних ресурсів, впровадження передових методів управління, запобігання надлишковим витратам і усунення недоліків у роботі.

Аналіз діяльності підприємства слугує фундаментом для формування ефективної фінансової стратегії, допомагає виявити проблемні ділянки у функціонуванні організації та підтримує процес прийняття раціональних управлінських рішень. Особливої ваги набуває вчасна і неупереджена оцінка фінансового стану господарюючого суб'єкта, що є достатньо важливою в умовах трансформації форм власності. Адже саме через економічний аналіз власники можуть побачити реальні шляхи до зростання прибутку, які без цього інструменту залишаються прихованими.

Фінансово-господарська діяльність підприємства супроводжується численними ситуаціями, що вимагають ґрунтовного вивчення та аналітичного підходу. У цьому контексті саме економічний аналіз набуває особливого значення, виступаючи невід'ємною частиною управлінського процесу та слугуючи інструментом для виявлення, оцінки та реагування на ці ситуації.

Управлінські рішення, засновані на результатах економічного аналізу, дають змогу малим підприємствам більш раціонально використовувати свої ресурси, мінімізувати необґрунтовані витрати та уникати стратегічних помилок. Виявлення шляхів для скорочення витрат і підвищення ефективності сприяє поліпшенню загальної економічної результативності функціонування підприємства [47, с. 42].

Отже, економічний аналіз відіграє провідну роль у діяльності малих підприємств. Він дозволяє виявити внутрішні резерви, сформувані обґрунтовані управлінські рішення та забезпечити стабільну й ефективну діяльність у складних і мінливих ринкових умовах.

Економіко-аналітична діяльність охоплює як загальносистемні, так і внутрішньо системні функції. Перші розкривають аналітику як наукову категорію, що відіграє важливу роль у вдосконаленні економічної системи загалом. Натомість внутрішньо системні функції орієнтовані на формування інформаційного підґрунтя для прийняття управлінських рішень. Ключові функції економічного аналізу представлено на рис. 1.3.

Рис. 1.3. Основні функції економічного аналізу

Джерело: розроблено автором

Удосконалення методів дослідження об'єктів економічного аналізу на фоні переходу до інформаційної економіки призводить до суттєвого розширення сфер його застосування. Проте якість аналітичних робіт у практичній діяльності суб'єктів господарювання поки що не досягає бажаного рівня. Найпоширенішою залишається оцінювальна функція аналізу, яка охоплює близько 75-80% усіх виконаних досліджень, на другому місці — діагностична (30-40%), а пошукова функція застосовується у 10-15% випадків. При цьому значну частку становить ретроспективний аналіз — до 80% загального обсягу аналітичної роботи, тоді як перспективний і оперативний аналізи займають відповідно лише 5-7% та 12-15%.

В умовах сучасного бізнес-середовища ефективність управлінських рішень на малих підприємствах значною мірою залежить від точності економічних розрахунків і комплексності аналізу їх діяльності. Впровадження дієвої системи управління можливе лише за умови налагодження ефективного обміну інформацією, який гарантує своєчасне оновлення даних. Економічний

аналіз у прямому інформаційному потоці допомагає виявити основні чинники впливу на підприємство, а у зворотному — здійснює оцінку результативності прийнятих рішень та визначає необхідність їхнього коригування [48, с. 48].

Основним завданням економічного аналізу для малих підприємств є оцінювання результативності їх діяльності, визначення факторів, що впливають на ключові показники, а також пошук можливостей для оптимізації бізнес-процесів. Завдяки проведеному аналізу можна оперативно виявити недоліки, використовувати внутрішні резерви та розробити заходи для стабілізації і розвитку підприємства, зокрема збільшення обсягів виробництва і продажу товарів чи послуг.

Перед прийняттям будь-якого управлінського рішення важливо детально проаналізувати результати господарської діяльності, визначити основні фактори, які впливають на фінансові показники, а також виявити слабкі місця й можливості для подальшого розвитку.

Практична значущість економічного аналізу для малого бізнесу полягає у формуванні об'єктивної картини фінансового стану і перспектив розвитку підприємства. Це дає змогу власникам і керівникам приймати обґрунтовані рішення, що сприяють підвищенню конкурентоспроможності і ефективності діяльності. Не менш важливо володіти як теоретичними знаннями, так і практичними навичками організації та методик аналізу, щоб отримані результати були достовірними й корисними для подальшого стратегічного планування [40, с. 14].

Вибір методик економічного аналізу для малого підприємства залежить від конкретних цілей і умов його діяльності. Кожен із застосовуваних методів має власні особливості, сильні сторони та обмеження, які слід враховувати при формуванні аналітичного підходу. У табл. 1.6 наведено основні види аналізу, що використовуються для оцінки діяльності підприємств.

Таблиця 1.6

Класифікація видів економічного аналізу

Вид аналізу	Характеристика	Переваги	Недоліки
За методикою вивчення об'єктів			
Факторний аналіз	Визначення впливу окремих факторів на кінцеві результати діяльності.	Дає можливість глибоко зрозуміти причинно-наслідкові зв'язки та робити прогнози.	Вимагає великого обсягу точних даних та має складний процес виконання.
Порівняльний аналіз	Порівняння показників за різні періоди чи між підприємствами для виявлення змін.	Простота інтерпретації, допомагає визначити тенденції розвитку.	Не враховує зовнішні впливи, результати можуть бути суб'єктивними.
Стохастичний аналіз	Застосування статистичних методів для дослідження зв'язків між змінними.	Допомагає розкрити приховані закономірності та враховує випадкові фактори.	Потребує спеціальних знань і програмного забезпечення, складно тлумачити результати.
Маржинальний аналіз	Оцінка управлінських рішень з урахуванням граничних змін у витратах та доходах.	Сприяє оптимізації витрат і враховує зміни обсягів виробництва.	Обмежене застосування в довгостроковій перспективі.
Функціонально-вартісний аналіз	Визначення найбільш ефективних шляхів створення конкурентної продукції.	Сприяє підвищенню ефективності з урахуванням потреб споживача.	Вимагає комплексного підходу, складно оцінити функціональні характеристики.
Економіко-математичний аналіз	Використання математичних моделей для пошуку резервів підвищення ефективності.	Формалізований підхід і можливість моделювання майбутніх результатів.	Потрібні спеціальні знання та програмне забезпечення, складність інтерпретації результатів.
За періодом проведення			
Прогнозний (попередній)	Виконується перед проведенням господарської операції.	Дозволяє спрогнозувати результати та зменшити ризики.	Існує ймовірність помилок через невизначеність даних і факторів.
Оперативний (поточний)	Проведений під час виконання господарських операцій для оперативного контролю.	Дає можливість швидко реагувати на зміни та коригувати дії.	Обмежені часові рамки на збір і обробку інформації.
Ретроспективний (наступний)	Оцінка результатів після завершення господарських подій чи операцій.	Дає змогу визначити досягнення та знайти можливості для покращення.	Неможливість впливати на вже завершені події, залежність від точності облікових даних.
За об'єктами управління			
Техніко-економічний	Аналіз технічних і економічних показників (виробничі обсяги, собівартість, продуктивність).	Дозволяє оцінити ефективність використання ресурсів і знайти резерви.	Потребує спеціалізованих інструментів і методик, складність у комплексній оцінці технологій.
Фінансово-економічний	Оцінка фінансового стану підприємства (прибуток, ліквідність, рентабельність).	Сприяє виявленню фінансових резервів і оцінці стабільності.	Залежить від якості фінансової звітності, може бути складним для розуміння нефінансовим фахівцем.
Соціально-економічний	Дослідження впливу соціальних чинників (умови праці, мотивація персоналу) на ефективність діяльності.	Допомагає покращити управління персоналом і підвищити соціальну відповідальність.	Суб'єктивність оцінок і труднощі у кількісній оцінці соціальних процесів.
За глибиною аналізу			
Комплексний	Всеохоплюючий аналіз, що охоплює всі сфери діяльності підприємства.	Забезпечує повну та всебічну оцінку функціонування організації.	Вимагає значних ресурсів, часу та складної обробки інформації.
Локальний (тематичний)	Аналіз окремих аспектів або напрямів діяльності підприємства.	Дозволяє глибоко дослідити конкретні проблеми чи питання.	Обмежена можливість для загального висновку про діяльність підприємства в цілому.

Джерело: розроблено автором за даними [38, с. 517]

Таблиця ілюструє різні підходи до економічного аналізу, які застосовуються для оцінки діяльності малих підприємств. Кожен із представлених методів має власні сильні сторони та обмеження, що залежать від специфіки роботи підприємства і обсягу доступної інформації. Вибір конкретного способу аналізу визначається цілями оцінювання та ресурсними можливостями організації.

Економічний аналіз відіграє ключову роль у підвищенні ефективності управлінських процесів на малих підприємствах, оскільки дає змогу зрозуміти не лише поточний стан бізнесу, а й оцінити його перспективи розвитку. Використання різних методик аналітики допомагає власникам і керівникам приймати обґрунтовані рішення, оптимізувати витрати, передбачати можливі ризики та забезпечувати стабільний розвиток підприємства.

Оцінка фінансових та господарських показників допомагає не лише визначити рівень ефективності діяльності підприємства, але й відкриває нові шляхи для його зростання та розвитку. Зокрема, вона сприяє підвищенню фінансової дисципліни, оптимізації витрат, збільшенню інвестиційної привабливості та зниженню операційних ризиків. Застосування факторного, порівняльного, стохастичного і маржинального аналізів надає малим підприємствам можливість оперативно адаптуватися до змін на ринку та вибирати найбільш результативні стратегії розвитку [35, с. 121].

Однак, попри великий потенціал економічного аналізу, його впровадження у практику управління малих підприємств часто ускладнюється через обмеженість ресурсів і брак кваліфікованого персоналу. Водночас правильне використання аналітичних інструментів дозволяє не тільки забезпечити стабільність підприємства у складних економічних умовах, а й створити фундамент для довготривалого розвитку та підвищення конкурентоспроможності.

Таким чином, враховуючи сучасні виклики, малим підприємствам варто активніше інтегрувати економічний аналіз у систему стратегічного управління. Це сприятиме ефективнішому використанню ресурсів, покращенню фінансової

та виробничої діяльності, а також забезпечить стійке зростання і прибутковість у мінливому економічному середовищі.

1.3. Сутність і методологія аудиту в системі контролю діяльності малих підприємств

Сталий розвиток малого бізнесу передбачає впровадження ефективних управлінських рішень, які охоплюють усі аспекти діяльності підприємства. Одним із ключових засобів для прийняття обґрунтованих рішень є аудит. Проведення аудиту на малих підприємствах є достатньо важливим етапом оцінки фінансової діяльності та підвищення прозорості бізнес-процесів. Це не тільки дозволяє отримати актуальну картину фінансового стану, але й виявити потенційні ризики та можливості, що сприяють подальшому розвитку підприємства.

Перевірка діяльності малого підприємства має свої особливості порівняно з аудитом великої компанії — вона є менш складною за структурою та супроводжується спрощеним документообігом. Такий підхід дає змогу залучати до проведення аудиту мінімальну кількість фахівців.

Аудит у сфері малого бізнесу виконує ключову роль у забезпеченні фінансової прозорості, зниженні ризиків і підвищенні якості управлінських рішень. Його специфіка полягає в необхідності пристосування аудиторських процедур до особливостей малих підприємств, які, як правило, мають обмежені ресурси — як фінансові, так і трудові. У контексті контролю діяльності малих підприємств слід чітко розрізняти зовнішній та внутрішній аудит.

Зовнішній аудит є професійною послугою, що надається незалежними аудиторськими фірмами або індивідуальними аудиторами.

Згідно із Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», аудит фінансової звітності є професійною послугою, що передбачає перевірку бухгалтерських даних і фінансової (або консолідованої) звітності юридичних осіб, представництв іноземних компаній чи інших суб'єктів, які звітують за фінансовими показниками. Метою такої

перевірки є надання незалежного висновку аудитора щодо дотримання встановлених вимог — національних стандартів бухгалтерського обліку, МСФЗ або інших нормативів [3].

У сучасних умовах актуальним є питання необхідності проведення зовнішнього аудиту на малих підприємствах, оскільки вони не зобов'язані проходити обов'язкову аудиторську перевірку. Це породжує суперечки: з одного боку, малий бізнес має свою специфіку, і застосування до нього стандартних вимог, розрахованих на великі підприємства, може бути недоцільним. З іншого боку, відмова від аудиту може призвести до зниження якості фінансової звітності, обмеження прозорості даних і ускладнення контролю за фінансовими ресурсами [24, с. 86].

Одним із важливих аспектів, який слід враховувати під час ухвалення рішення про доцільність проведення зовнішньої аудиторської перевірки на малому підприємстві, є співвідношення між витратами на аудит та тими перевагами, які компанія зможе отримати завдяки такій процедурі. Зазвичай зовнішній аудит стає особливо актуальним для малого бізнесу в ситуаціях, коли підприємство планує залучити інвесторів, отримати банківський кредит, проходить процедуру ліквідації або має зобов'язання щодо публічного розкриття фінансової звітності [23].

Головним завданням зовнішнього аудиту бухгалтерського обліку на малих підприємствах є перевірка відповідності застосовуваних облікових процедур вимогам чинного законодавства, виявлення можливих помилок або порушень, а також оцінка їхнього впливу на достовірність фінансової звітності.

На відміну від зовнішнього аудиту, внутрішній аудит є діяльністю, що здійснюється співробітниками самого підприємства (або залученими консультантами) на замовлення керівництва. Він є невід'ємною складовою системи внутрішнього контролю.

Мета внутрішнього аудиту полягає у наданні допомоги керівництву та власникам малого підприємства у підвищенні ефективності управління та досягненні поставлених цілей. Внутрішній аудит зосереджується на оцінці та

вдосконаленні процесів управління ризиками, внутрішнього контролю та корпоративного управління. Його ключові завдання:

- оцінка ефективності та надійності системи внутрішнього контролю, включаючи захист активів.
- аналіз та оптимізація господарських процесів, забезпечення економного та ефективного використання ресурсів.
- перевірка дотримання внутрішніх політик, регламентів та законодавчих вимог.
- розробка рекомендацій для вдосконалення облікової політики підприємства, посилення ефективності управлінських рішень та запобігання шахрайству.

Якщо зовнішній аудит орієнтований на зовнішніх користувачів (інвестори, кредитори) і підтверджує достовірність фінансової звітності, то внутрішній аудит орієнтований на внутрішніх користувачів (керівництво) і спрямований на покращення операційної діяльності та системи контролю.

Малі підприємства займають вагомe місце серед суб'єктів господарської діяльності як за кількістю, так і за сумарними економічними показниками у більшості країн світу, зокрема в Україні. Вони характеризуються специфікою організації бізнес-процесів, особливостями ведення бухгалтерського обліку та підготовки фінансової звітності. Врахування цих особливостей є важливим під час проведення аудиторських перевірок, оскільки вони впливають на вибір методів і підходів до оцінки фінансового стану та результатів діяльності таких підприємств.

Малі підприємства характеризуються низкою специфічних рис, що впливають на порядок і особливості проведення аудиторських перевірок, які ілюструються на рис. 1.5.

Однією з ключових характеристик малих підприємств є обмеженість ресурсів, як фінансових, так і людських, що суттєво ускладнює підтримку бухгалтерського обліку на належному рівні та складання фінансової звітності відповідно до вимог діючих стандартів. Часто через нестачу кваліфікованих фахівців або недостатнє фінансування облік ведеться нерегулярно або неповно,

що може призводити до пропусків і помилок у бухгалтерських записах. Це створює значні перешкоди при формуванні фінансових звітів, таких як баланс, звіт про прибутки і збитки або звіт про рух грошових коштів, які повинні бути достовірними і відповідати встановленим нормативам. Внаслідок цього аудитори під час перевірок стикаються з недосконалим оформленням документів, що ускладнює перевірку точності фінансових даних та підтвердження їх відповідності фактичному фінансовому стану підприємства [31, с. 164].

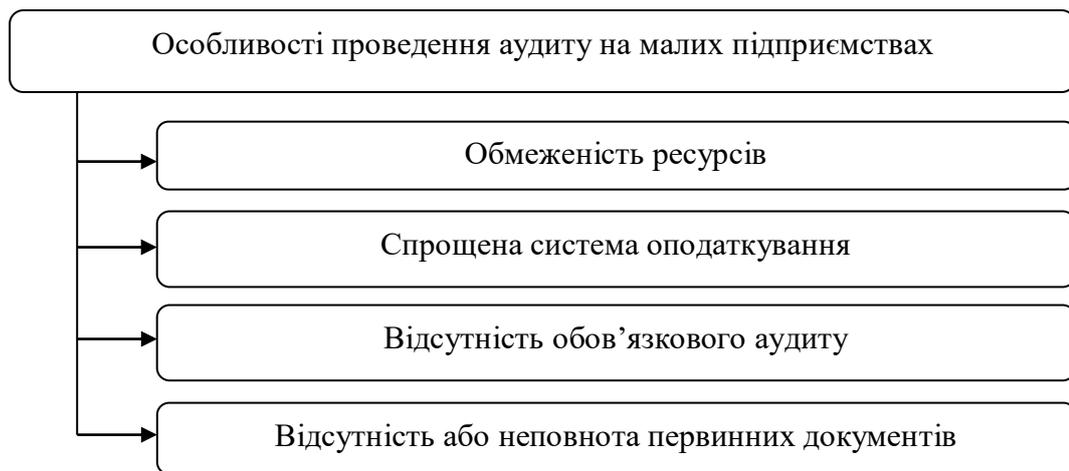

Рис. 1.5. Особливості проведення аудиту на малих підприємствах

Джерело: розроблено автором

Ще однією важливою особливістю малих підприємств є використання спрощеної системи оподаткування. З одного боку, це спрощує ведення фінансової діяльності, але з іншого — змінює підходи до оцінки фінансових результатів під час аудиту. Спрощена система передбачає менший обсяг облікової документації, що ускладнює аудиторам повноцінне отримання інформації про фінансові операції підприємства.

Крім того, суттєвою проблемою є відсутність обов'язкового аудиту для малих підприємств. Це часто призводить до того, що власники та керівники не приділяють належної уваги контролю за рухом коштів і достовірністю фінансових даних. Відсутність регулярних перевірок може знижувати якість фінансового управління і сприяти прийняттю необґрунтованих управлінських рішень.

Особливу складність для аудиторів становить відсутність або неповнота первинних документів у малих підприємствах. Часто такі підприємства не ведуть детальну документацію щодо всіх фінансових операцій або оформлюють її неналежним чином. Це може проявлятися у відсутності важливих документів, таких як облікова політика, штатний розклад, графік відпусток та інших необхідних паперів. У таких випадках аудиторам доводиться отримувати інформацію безпосередньо від власників або керівників, що ускладнює процес перевірки і створює додаткові перешкоди для достовірного відтворення фінансової діяльності підприємства.

Методологія аудиту в системі контролю діяльності малих підприємств представляє собою комплекс теоретичних положень, принципів, методів та процедур, що забезпечують ефективну організацію та проведення аудиторської перевірки, спрямованої на оцінку достовірності фінансової звітності, відповідності законодавчим вимогам та внутрішнім стандартам, а також виявлення ризиків і недоліків у діяльності підприємства [42, с. 58].

Основні етапи методології аудиту малих підприємств:

1. Планування аудиту. Планування є фундаментальним етапом аудиторської перевірки, на якому визначаються цілі, обсяг, критерії та порядок проведення аудиту. На цьому етапі аудитор здійснює всебічний аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, що включає оцінку ринкових умов, законодавчих вимог, а також внутрішніх особливостей організації. Особливу увагу приділяють оцінці ризиків, пов'язаних із окремими ділянками діяльності та фінансовими показниками, що мають найбільшу значущість для достовірності звітності.

Після цього аудитор погоджує з керівництвом підприємства перелік конкретних аудиторських процедур, що будуть застосовуватися, та визначає методи збору і обробки інформації, які забезпечать максимально повне і об'єктивне відображення фінансового стану підприємства. Важливо, щоб план аудиту був гнучким і враховував особливості малого підприємства, такі як обмеженість ресурсів та специфіку діяльності.

2. Оцінка системи внутрішнього контролю. На цьому етапі аудитор оцінює ефективність і надійність системи внутрішнього контролю, яка діє на підприємстві. Особливо перевіряються організаційна структура контролю, механізми розподілу відповідальності між працівниками, а також процедури обробки та реєстрації фінансових операцій. Також оцінюється наявність і дотримання контролю за виконанням законодавчих і нормативних вимог.

Для малих підприємств цей етап є особливо важливим, оскільки система внутрішнього контролю часто неформалізована, і її ефективність безпосередньо впливає на достовірність фінансової звітності та захист від шахрайства або помилок. Аудитор визначає слабкі місця у контролі та можливі ризики, які потребують посилення або коригування [13, с. 287].

3. Збір та перевірка аудиторських доказів. На цьому етапі здійснюється безпосередній збір інформації, необхідної для підтвердження достовірності фінансової звітності. Використовуються різноманітні аудиторські методи, що дозволяють отримати об'єктивні докази:

- аналітичні процедури, які включають порівняння поточних показників із минулими періодами, аналіз трендів, розрахунок фінансових коефіцієнтів і співставлення їх із галузевими нормами;
- вибіркова перевірка первинних документів, що підтверджують факти господарських операцій;
- фізична перевірка наявності основних засобів, товарів на складі та інших активів;
- проведення інтерв'ю та опитувань керівників і співробітників для з'ясування організаційних і технологічних аспектів діяльності;
- тестування окремих операцій для перевірки їх відповідності встановленим правилам і нормам.

В умовах малого підприємства акцент робиться на максимально ефективному використанні наявної документації та тісній співпраці з персоналом для оперативного отримання необхідної інформації.

4. Аналіз та оцінка отриманих результатів. Після збору аудиторських доказів здійснюється їх системний аналіз і оцінка. Аудитор перевіряє

відповідність облікової політики підприємства чинним нормативним актам та законодавству. Особлива увага приділяється достовірності і повноті фінансової звітності, виявленню можливих помилок, порушень або випадків шахрайства.

Важливим аспектом є оцінка рівня ризиків, які можуть негативно вплинути на подальшу діяльність підприємства. На основі аналізу аудитор визначає, наскільки інформація у звітності є надійною та чи відповідає вона реальному стану справ.

5. Підготовка аудиторського висновку. Заключним етапом аудиту є підготовка та оформлення офіційного аудиторського висновку — підсумкового документа, який фіксує результати проведеної перевірки та є офіційним підтвердженням позиції аудитора щодо фінансової звітності підприємства. У цьому документі детально викладається аналіз достовірності та повноти поданих фінансових даних, здійснюється оцінка того, наскільки вони відповідають вимогам чинного законодавства, національних або міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Висновок містить чітко сформульовану аудиторську думку, яка може бути безумовно позитивною, умовно позитивною, негативною або із відмовою від висловлення думки, залежно від виявлених порушень та їх значущості.

Окрім оцінки достовірності фінансової звітності, аудиторський висновок містить докладний опис виявлених недоліків у веденні обліку, помилок у розрахунках податків, недотримання внутрішніх регламентів чи вимог законодавства. Також він обов'язково включає практичні рекомендації щодо усунення виявлених порушень, оптимізації облікових процесів та покращення роботи фінансової служби підприємства [31, с. 165].

Особливе місце у документі відводиться пропозиціям щодо вдосконалення системи внутрішнього контролю. Аудитор може запропонувати заходи для зниження ризиків шахрайства, забезпечення збереження активів, підвищення точності облікових даних та своєчасності їх відображення. Такі рекомендації мають стратегічне значення, адже спрямовані не лише на виправлення поточних помилок, а й на запобігання їх виникненню у майбутньому.

Завдяки своїй змістовності та офіційності аудиторський висновок є вагомим інструментом для керівництва підприємства, яке отримує об'єктивну картину фінансового стану, для інвесторів, що оцінюють надійність вкладень, а також для кредиторів та інших зацікавлених сторін, яким потрібна достовірна інформація для ухвалення рішень.

Таким чином, методологія аудиту в системі контролю діяльності малих підприємств повинна бути гнучкою, адаптивною та орієнтованою на специфіку таких підприємств. Вона має забезпечувати достовірність аудиторських висновків при одночасній мінімізації витрат часу та ресурсів, що особливо важливо для малих бізнесів. Впровадження сучасних підходів до аудиту сприяє підвищенню прозорості, покращенню управлінських процесів та зміцненню довіри з боку контрагентів і контролюючих органів.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ОСОБЛИВОСТЕЙ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА «КОНТАКТ»

2.1. Організація бухгалтерського обліку на МП «Контакт»

Мале підприємство «Контакт» є юридичною особою, зареєстрованою відповідно до чинного законодавства України 18 травня 1994 року, код ЄДРПОУ — 21076154. Розмір статутного капіталу становить 0,00 грн, що є характерним для частини малих приватних підприємств, які здійснюють господарську діяльність на умовах повної фінансової самостійності [28].

Керівництво та представництво юридичної особи здійснює Карпенко Олександр Анатолійович, який є уповноваженою особою МП «Контакт» відповідно до установчих документів та чинного законодавства. Основними напрямками діяльності МП «Контакт» є імпорт та гуртова реалізація насосного обладнання, гідроакумуляторів, мембран, реле тиску та іншої технічної продукції провідних європейських виробників.

Мале підприємство «Контакт» здійснює офіційне постачання на український ринок продукції провідних європейських брендів, зокрема Pedrollo (насосне обладнання), Elbi (ємності з пластику, гідроакумулятори, бойлери непрямого нагріву), Aquapress (гідроакумулятори, розширювальні баки), Italtecnica&Device (реле тиску, електронні пристрої захисту, інвертори), Se.Fa (мембрани для гідроакумуляторів), IMP Pumps (циркуляційні насоси). Усе обладнання відповідає директивам ЄС та стандартам Європейського Союзу, має необхідні сертифікати відповідності й декларації, затверджені згідно з українським законодавством. Закупівля продукції відбувається напряму у виробників, без посередників [36].

Основним каналом реалізації продукції підприємства є оптова торгівля через сформовану дилерську мережу, яка охоплює всі регіони України. Постачання товару здійснюється як за допомогою власного транспорту підприємства, так і через національні служби експрес-доставки.

Організація бухгалтерського обліку на підприємстві є основою для формування достовірної фінансової інформації, що використовується як для внутрішнього управління, так і для зовнішньої звітності. На малому підприємстві «Контакт» бухгалтерський облік ведеться відповідно до вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Податкового кодексу України та Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Підприємство МП «Контакт» зареєстроване на загальній системі оподаткування та має статус платника податку на додану вартість (індивідуальний податковий номер 210761516057). Цей статус суттєво впливає на організацію бухгалтерського та податкового обліку, оскільки вимагає дотримання положень Податкового кодексу України, що регламентують порядок обчислення та сплати ПДВ [46].

У зв'язку з необхідністю нарахування ПДВ на операції з постачання товарів, виконання робіт та надання послуг, підприємство зобов'язане вести облік господарських операцій з урахуванням податкових зобов'язань та податкового кредиту. Це передбачає обов'язкове формування податкових накладних за кожною оподатковуваною операцією, а також їх своєчасну реєстрацію в Єдиному реєстрі податкових накладних. Будь-яке порушення термінів реєстрації або помилки в реквізитах можуть призвести до податкових санкцій, тому процес обліку ПДВ вимагає особливої уважності та точності.

На підприємстві організовано окремий аналітичний облік податкових операцій, що дозволяє вести облік ПДВ у розрізі контрагентів, номенклатури товарів та окремих господарських операцій. Це необхідно для правильного визначення суми податкового кредиту та податкових зобов'язань, а також для запобігання помилковому відображенню даних у податковій звітності.

Щомісячно бухгалтерія підприємства формує податкову декларацію з ПДВ, в якій відображаються результати усіх операцій, що підлягають оподаткуванню, а також здійснюється звірка показників із даними в системі електронного адміністрування ПДВ (СЕА ПДВ). Податкова звітність подається

в електронному вигляді із використанням електронного цифрового підпису через програмне забезпечення М.Е.Дос.

Участь у системі ПДВ вимагає також постійного моніторингу стану реєстраційного ліміту в СЕА ПДВ та достатності коштів на електронному рахунку підприємства для забезпечення реєстрації податкових накладних. Таким чином, наявність статусу платника ПДВ визначає особливості облікової політики підприємства, а також підвищує відповідальність бухгалтерської служби за точність і своєчасність податкових розрахунків.

Штатна чисельність МП «Контакт» становить 34 працівники, що зумовлює необхідність чіткої та структурованої організації бухгалтерського обліку [46]. За таких умов ефективного функціонування облікової системи потребує розподілу обов'язків між працівниками бухгалтерської служби, що, у свою чергу, сприяє підвищенню якості облікової інформації, забезпеченню її оперативності, достовірності та відповідності вимогам законодавства.

Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться власною бухгалтерською службою, яка функціонує як самостійний підрозділ у загальній структурі підприємства. Очолює бухгалтерську службу головний бухгалтер, який несе відповідальність за організацію облікового процесу, контроль за правильністю відображення господарських операцій, підготовку фінансової та податкової звітності, а також за дотримання облікової політики підприємства.

У складі бухгалтерії МП «Контакт» працюють два бухгалтери, кожен з яких виконує комплекс функціональних обов'язків, охоплюючи кілька напрямів облікової діяльності. Така організація облікової роботи забезпечує ефективний розподіл навантаження в умовах середньої чисельності штату підприємства.

Бухгалтер з загального обліку та звітності відповідає за обробку первинної документації (договорів, рахунків, накладних, актів виконаних робіт), реєстрацію господарських операцій у програмному забезпеченні ВАФ, а також ведення обліку запасів, товарів, матеріалів, основних засобів та нарахування амортизації. До його обов'язків також входить підготовка бухгалтерської та податкової звітності, складання оборотно-сальдових

відомостей, журналів-ордерів, формування податкових декларацій, зокрема з ПДВ, податку на прибуток тощо.

Бухгалтер з розрахунків і заробітної плати займається веденням розрахунків з контрагентами (постачальниками, покупцями, підрядниками), контролем дебіторської та кредиторської заборгованості, обліком валютних операцій і курсових різниць. Також він відповідає за нарахування заробітної плати працівникам, утримання і сплату податків та зборів (ПДФО, ЄСВ, військовий збір), а також формування звітності за відповідними формами (1ДФ, ЄСВ тощо) [36].

Такий розподіл обов'язків між двома спеціалістами забезпечує оперативне та якісне ведення бухгалтерського обліку на МП «Контакт», сприяє злагодженій роботі бухгалтерської служби та дотриманню вимог чинного законодавства України.

Крім виконання функціональних завдань, бухгалтерська служба також здійснює внутрішній контроль за фінансовими операціями підприємства. Це включає перевірку достовірності первинних документів, відповідність господарських операцій внутрішнім регламентам підприємства, контроль за дотриманням термінів подання звітності та сплати податків. Внутрішній контроль також сприяє виявленню і запобіганню помилок або порушень у фінансовій сфері.

Організація бухгалтерської служби в такій формі дозволяє МП «Контакт» забезпечити ефективне управління фінансовими ресурсами, своєчасно формувати фінансову звітність, уникати штрафних санкцій та підтримувати стабільну взаємодію з контролюючими органами, банками, постачальниками та покупцями.

Бухгалтерський облік на МП «Контакт» організований відповідно до вимог чинного законодавства України та спрямований на забезпечення достовірного, повного й оперативного відображення господарських операцій підприємства.

На сучасному етапі діяльності МП «Контакт» значна увага приділяється автоматизації бухгалтерських процесів, що дозволяє оптимізувати

трудовитрати, підвищити точність облікових даних і пришвидшити формування звітності. Технічна база підприємства включає персональні комп'ютери, локальну мережу, периферійні пристрої (принтери, сканери), а також ліцензійне програмне забезпечення, адаптоване до потреб малого бізнесу.

Уся система обліку автоматизована за допомогою двох основних програмних продуктів: «BAS Бухгалтерія» та «М.Е.Дос». Кожне з них виконує чітко окреслену функціональність у межах облікового процесу. BAS Бухгалтерія є основним інструментом для автоматизації всіх облікових процесів на підприємстві. Це програмне забезпечення дозволяє ефективно організувати аналітичний та синтетичний облік, забезпечуючи їх повну інтеграцію. На практиці це означає, що всі операції, які вводяться до програми, одночасно відображаються і в аналітичному, і в синтетичному обліку, що виключає дублювання інформації та знижує ймовірність помилок.

На підприємстві через BAS ведеться облік заробітної плати, включаючи автоматичне нарахування окладів, доплат, премій, відпускних, лікарняних, а також утримання податків і зборів. Результати розрахунків формуються у вигляді розрахункових відомостей, які зберігаються в електронному вигляді та використовуються для формування відповідної звітності (1ДФ, ЄСВ тощо).

Система також активно використовується для нарахування та обліку податків. Наприклад, податок на додану вартість (ПДВ) автоматично нараховується на основі даних про господарські операції. У програмі здійснюється реєстрація податкових накладних, контроль відповідності сум ПЗ та ПК, а також формування податкової звітності (зокрема, додатків до декларації з ПДВ). Це особливо важливо для МП «Контакт», враховуючи значний обсяг операцій, пов'язаних з реалізацією обладнання.

Важливим елементом облікового процесу на підприємстві є формування первинних документів у програмі BAS. Всі надходження, реалізація, переміщення товарів, а також надання послуг фіксуються за допомогою електронних документів: видаткових накладних, рахунків, актів виконаних

робіт тощо. Програма дозволяє зберігати ці документи в електронному архіві з прив'язкою до конкретних господарських операцій.

На МП «Контакт» програмне забезпечення також використовується для обліку зовнішньоекономічної діяльності. Зокрема, обліковуються імпорتنі операції: введення даних митних декларацій, нарахування митних платежів, переведення валютних сум у гривневий еквівалент за курсом НБУ, облік курсових різниць. Ці операції автоматично відображаються у відповідних регістрах бухгалтерського обліку.

У програмі ведеться облік запасів та обладнання, які є основним предметом діяльності підприємства. BAS дозволяє контролювати залишки на складах, відображати рух товарів, формувати складські звіти, а також розраховувати собівартість продукції. Облік здійснюється із застосуванням методу середньозваженої оцінки запасів.

Важливою особливістю використання BAS на МП «Контакт» є можливість гнучкого налаштування облікової політики підприємства відповідно до його специфіки. Наприклад, у програмі налаштовані окремі облікові модулі для імпорту, обліку внутрішніх і зовнішніх постачальників, розрахунків у валюті, а також операцій із контрагентами-нерезидентами. Усі ці налаштування дозволяють підприємству забезпечувати належний рівень точності обліку та відповідність вимогам податкового та бухгалтерського законодавства.

Використання програми BAS Бухгалтерія на МП «Контакт» дозволяє забезпечити повноцінне, ефективне й автоматизоване ведення бухгалтерського обліку, з урахуванням усіх аспектів діяльності підприємства — від заробітної плати до зовнішньоекономічних операцій.

На МП «Контакт» для забезпечення електронного документообігу та подачі регламентованої звітності активно використовується програма М.Е.Дос. Вона є важливим інструментом для взаємодії підприємства з державними органами та контрагентами. Основні напрями використання програми на МП «Контакт»:

1. Формування, підписання та подання електронної звітності до контролюючих органів. У програмі створюються або імпортуються звітні документи (у форматі XML), які потім підписуються електронним цифровим підписом уповноваженої особи та надсилаються до Державної податкової служби, Пенсійного фонду, Держстату та інших державних установ. Це дозволяє дотримуватись термінів подання звітності та уникати штрафів.

2. Реєстрація податкових накладних та робота з Єдиним реєстром податкових накладних (ЄРПН). М.Е.Дос дозволяє створювати вихідні податкові накладні, надсилати їх на реєстрацію до ЄРПН, а також отримувати та зберігати вхідні накладні від постачальників. Програма автоматично перевіряє відповідність реквізитів, що мінімізує помилки.

3. Обмін первинними документами з контрагентами. Підприємство має змогу надсилати та отримувати документи (рахунки, акти, товарні накладні, договори) у електронному вигляді, підписані ЕЦП. Це не тільки пришвидшує документообіг, а й надає електронним документам юридичної сили.

4. Актуалізація форм звітності відповідно до законодавства. Програма регулярно оновлюється відповідно до змін у податковому та фінансовому законодавстві. Це гарантує правильність заповнення звітів і дозволяє бухгалтерії завжди використовувати чинні форми, без потреби самостійно слідкувати за їх змінами.

5. Захист і шифрування даних. Уся інформація, що передається через програму, шифрується згідно з державними стандартами. Документи підписуються ЕЦП, що гарантує їх цілісність, автентичність і недоторканність при передаванні. Це особливо важливо при роботі з податковою та фінансовою звітністю.

6. Сумісність з обліковими системами, зокрема з BAS Бухгалтерією. М.Е.Дос дозволяє обмінюватися даними з бухгалтерським програмним забезпеченням, зокрема імпортувати податкові накладні та звіти, що були сформовані в облікових програмах. Така інтеграція скорочує ручну працю, запобігає дублюванню інформації та зменшує ризик помилок при перенесенні даних.

Завдяки цим функціям М.Е.Дос є надійним інструментом, який забезпечує безперебійну податкову та бухгалтерську звітність, спрощує взаємодію з контрагентами та підвищує рівень автоматизації облікових процесів на МП «Контакт».

На підприємстві застосовується журнально-ордерна форма бухгалтерського обліку, яка є найбільш доцільною для підприємств середнього масштабу з помірною кількістю облікових операцій. Вона передбачає систематизацію облікових записів у журналах-ордерах за відповідними синтетичними рахунками, що спрощує контроль за правильністю ведення обліку та полегшує формування звітності.

Аналітичний і синтетичний облік ведеться відповідно до чинного Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженого наказом Міністерства фінансів України. Аналітичний облік організований у розрізі номенклатур, контрагентів, договорів, валют, що дає змогу детально відслідковувати рух матеріальних цінностей, фінансових ресурсів та взаєморозрахунків.

З метою забезпечення повноти та достовірності облікової інформації на МП «Контакт» застосовуються типові бухгалтерські проводки, що відображають основні господарські операції підприємства. Ці записи здійснюються відповідно до вимог Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) та Плану рахунків бухгалтерського обліку, затвердженого наказом Міністерства фінансів України №291 від 30.11.1999 р.

У таблиці 2.1 наведено приклади типових бухгалтерських проводок, що характеризують найбільш поширені операції підприємства — придбання товарів, нарахування податків, реалізацію продукції, облік заробітної плати, а також зовнішньоекономічні операції, пов'язані з імпортом обладнання.

Наведені проводки демонструють основні напрями бухгалтерського обліку на МП «Контакт», які охоплюють ключові аспекти фінансово-господарської діяльності: імпорт товарів, реалізацію продукції, нарахування податків і заробітної плати, розрахунки з контрагентами та облік валютних операцій.

Таблиця 2.1

Типові бухгалтерські проводки МП «Контакт»

№ з/п	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Пояснення
1	2	3	4	5
1	Отримано від постачальника імпортне насосне обладнання (без ПДВ)	281 «Товари на складі»	632 «Розрахунки з постачальниками»	Відображено надходження товарів на склад за первісною вартістю
2	Визнано суму податкового кредиту з ПДВ при імпорті	641 «Розрахунки за податками»	631 «Розрахунки з іноземними постачальниками»	Відображено суму ПДВ, сплачену до бюджету при митному оформленні
3	Оплачено постачальнику за імпортоване обладнання	632 «Розрахунки з постачальниками»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	Проведено оплату за отримане обладнання
4	Реалізовано насосне обладнання покупцю (без ПДВ)	361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»	702 «Дохід від реалізації товарів»	Визнано дохід від реалізації
5	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ при реалізації товарів	702 «Дохід від реалізації товарів»	641 «Розрахунки за податками»	Відображено ПДВ до сплати
6	Списано собівартість реалізованих товарів	902 «Собівартість реалізованих товарів»	281 «Товари на складі»	Відображено собівартість реалізованої продукції
7	Отримано оплату від покупця за реалізовані товари	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	361 «Розрахунки з покупцями»	Надійшли кошти на рахунок підприємства
8	Нараховано заробітну плату працівникам	92 «Адміністративні витрати»	661 «Розрахунки за заробітною платою»	Відображено нарахування зарплати
9	Утримано ПДФО і військовий збір із заробітної плати	661 «Розрахунки за заробітною платою»	641 «Розрахунки за податками»	Відображено суму утримань із заробітної плати
10	Нараховано єдиний соціальний внесок на фонд оплати праці	92 «Адміністративні витрати»	651 «Розрахунки за ЄСВ»	Відображено нарахування ЄСВ
11	Перераховано податки і збори до бюджету	641, 651	311	Сплата податків і зборів

Джерело: розроблено автором

Системне застосування зазначених бухгалтерських записів забезпечує достовірне формування фінансової звітності, своєчасне відображення змін у майновому стані підприємства та дотримання вимог законодавства України щодо бухгалтерського і податкового обліку.

Первинна документація оформлюється згідно з вимогами законодавства і є основою для відображення господарських операцій в облікових регістрах. Зберігання документів та електронних носіїв здійснюється відповідно до встановлених нормативів з дотриманням вимог конфіденційності та захисту інформації.

Фінансова звітність складається щоквартально та щорічно і включає: баланс (форма №1) та звіт про фінансові результати (форма №2).

Ефективне і раціональне ведення бухгалтерського обліку неможливе без розробки та впровадження облікової політики. Облікова політика — це сукупність методичних прийомів, способів, методів і процедур, які підприємство обирає для організації та ведення бухгалтерського обліку, керуючись загальноприйнятими нормами держави.

Відповідно до Закону України від 16 липня 1999 року №996-IV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», підприємство має право самостійно формувати свою облікову політику [4]. Цей документ затверджується наказом керівника і виступає ключовим нормативним актом у роботі бухгалтерської служби. В обліковій політиці слід чітко відобразити порядок організації бухгалтерського обліку, а також всі положення, зокрема ті, що можуть мати неоднозначне тлумачення у офіційних нормативних документах.

Облікова політика МП «Контакт» є важливим інструментом організації бухгалтерського обліку, який формується на основі чинних нормативних документів України. Її розробка здійснюється головним бухгалтером підприємства за дорученням і під контролем керівника або спеціально створеною комісією, що забезпечує відповідність застосовуваних методів і процедур законодавчим вимогам та специфіці діяльності підприємства.

На МП «Контакт» облікова політика оформлена у вигляді наказу, який містить детальний перелік усіх положень, що регламентують порядок ведення бухгалтерського обліку на звітний рік. Для кожного пункту наводиться нормативне обґрунтування, що підтверджує його відповідність діючому

законодавству. Такий підхід дозволяє забезпечити максимальну прозорість і послідовність у застосуванні облікових методик.

Основне призначення облікової політики МП «Контакт» полягає у тому, щоб максимально точно відобразити всі аспекти діяльності підприємства, створити повну, об'єктивну та достовірну інформаційну базу, яка є необхідною для прийняття обґрунтованих управлінських та економічних рішень. Облікова політика охоплює різні ділянки облікової роботи і оформлюється системою внутрішньої документації, що також частково відображено в установчих документах підприємства. Такий структурований підхід сприяє підвищенню якості бухгалтерського обліку та забезпечує стабільність фінансової звітності МП «Контакт».

Організація бухгалтерського обліку на МП «Контакт» вирізняється системністю, відповідністю законодавчим вимогам і використанням сучасного програмного забезпечення. Власна бухгалтерська служба, чіткий розподіл обов'язків між працівниками, автоматизація облікових процесів, а також належний внутрішній контроль забезпечують ефективне функціонування всієї фінансово-облікової системи. Разом з тим, навіть добре організована система обліку може мати певні обмеження або труднощі, що виникають у процесі практичного ведення бухгалтерії. Для узагальнення результатів аналізу у табл. 2.2 відображено основні переваги та недоліки організації бухгалтерського обліку на підприємстві.

Отже, організація бухгалтерського обліку на МП «Контакт» загалом є ефективною та відповідає потребам підприємства, враховуючи обсяг господарських операцій і специфіку діяльності. Впровадження автоматизованої системи обліку, дотримання законодавчих вимог і наявність кваліфікованого персоналу сприяють своєчасному формуванню звітності, зменшенню ризиків помилок і покращенню управлінського контролю. Водночас, певні недоліки, як от обмежені кадрові ресурси, потребують періодичного перегляду та вдосконалення облікових процедур для підвищення ефективності фінансового управління.

Таблиця 2.2

Переваги та недоліки організації бухгалтерського обліку на МП «Контакт»

Переваги	Недоліки
1	2
Використання сучасного програмного забезпечення ВАФ Бухгалтерія, що дозволяє автоматизувати більшість облікових процесів, зменшуючи навантаження на персонал.	Висока залежність від стабільної роботи програмного забезпечення та потреба у регулярному технічному супроводі.
Комплексне ведення обліку забезпечується невеликою, але ефективною командою — головним бухгалтером і двома бухгалтерами, що дозволяє оперативно виконувати ключові облікові функції (загальний облік, звітність, розрахунки, зарплата) та підтримувати належний рівень універсальності й контролю.	Обмежений кадровий ресурс у бухгалтерській службі може спричинити перевантаження персоналу в періоди пікової звітності.
Чітка організаційна структура облікової служби, підпорядкована головному бухгалтеру, з розподілом функцій за напрямками.	Відсутність вузькоспеціалізованих посад може ускладнювати облік складних операцій, наприклад, в частині обліку основних засобів.
Досвід роботи підприємства на ринку з 1994 року, що свідчить про наявність усталених процедур і підходів до обліку.	Частина процедур залишилась традиційною і може потребувати адаптації до сучасних змін у законодавстві чи цифровізації.
Організація внутрішнього контролю в межах бухгалтерської служби, що підвищує достовірність облікової інформації.	Відсутність окремого ревізійного підрозділу або аудитора обмежує ефективність контролю в умовах розширення обсягів діяльності.
Застосування журнально-ордерної форми обліку, яка забезпечує систематизацію операцій та ефективний контроль за рахунками.	Вибрана форма обліку є менш гнучкою порівняно з автоматизованими системами з інтерактивними аналітичними звітами.
Дилерська мережа по всій Україні, яка потребує постійного супроводження взаєморозрахунків і правильного обліку.	Ведення обліку великої кількості контрагентів ускладнює аналітичний облік та збільшує ризик помилок без автоматизації відповідних модулів.
Постачання продукції напряму від виробників дозволяє уникати подвійного обліку посередницьких витрат.	Відсутність посередників покладає всю відповідальність за логістику, документообіг і зовнішньоекономічний супровід на бухгалтерію.

Джерело: розроблено автором

Таким чином, бухгалтерський облік на МП «Контакт» організований на достатньо високому рівні та забезпечує достовірне, своєчасне і повне відображення всіх господарських операцій, що, у свою чергу, сприяє ефективному управлінню підприємством і виконанню податкових зобов'язань.

2.2. Аналіз фінансового стану МП «Контакт»

Фінансовий стан підприємства є одним із ключових показників, що відображає рівень його стабільності, ефективності функціонування та здатності до подальшого розвитку. Він формується під впливом багатьох внутрішніх і зовнішніх факторів і визначається структурою активів, обсягом власного та залученого капіталу, рівнем ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості. Саме фінансовий стан є основою для прийняття управлінських рішень та планування майбутньої діяльності підприємства.

Оцінка фінансового стану дає змогу виявити сильні та слабкі сторони фінансової політики підприємства, визначити напрями оптимізації ресурсів, оцінити ефективність управління активами й зобов'язаннями. Одним із важливих етапів такого аналізу є вивчення динаміки активів — як необоротних, що формують матеріальну основу довгострокової діяльності, так і оборотних, що забезпечують поточне функціонування підприємства. Наочно динаміка загальної суми активів МП «Контакт» протягом 2022-2024 років представлена на рис. 2.1.

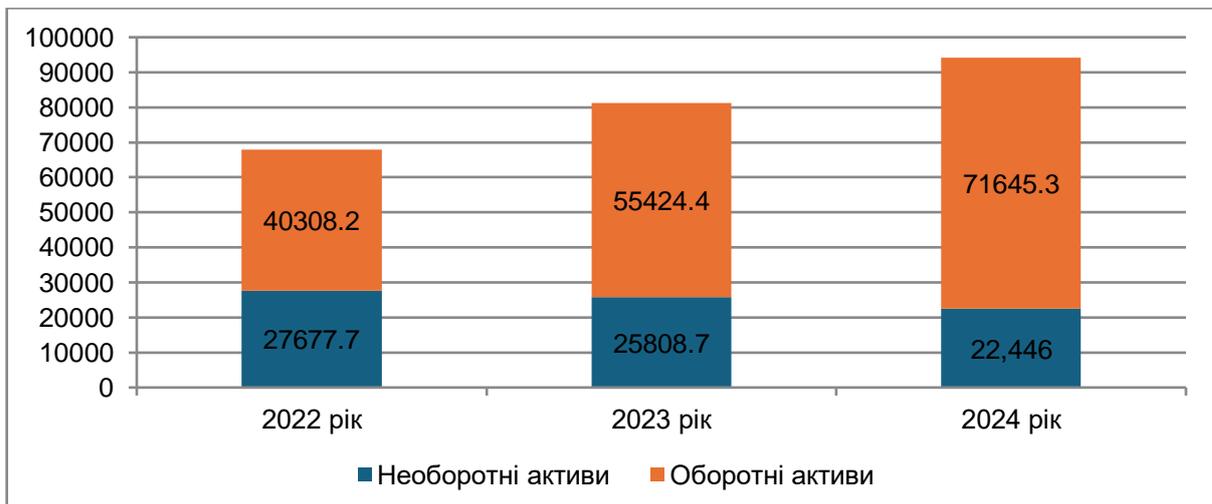

Рис. 2.1. Динаміка загальної суми активів МП «Контакт» протягом 2022-2024 років, тис. грн

Джерело: розроблено автором

У табл. 2.3 представлена динаміка необоротних активів МП «Контакт» протягом 2022-2024 років.

Таблиця 2.3

**Динаміка показників необоротних активів МП «Контакт» протягом
2022-2024 років**

Показники	2022 р., тис.грн	2023 р., тис.грн	2024 р., тис.грн	Відхилення 2023 р. від 2022 р.		Відхилення 2024 р. від 2023 р.	
				Абсол., тис.грн	Темп прир.,%	Абсол., тис.грн	Темп прир., %
1	2	3	4	5	6	7	8
Необоротні активи	27677,7	25808,7	22 446	-1869	-6,75	-3 363	-13,03
Нематеріальні активи	47,9	26,4	41,8	-21,5	-44,89	15	58,33
Незавершені капітальні інвестиції	849,3	225,5	134,6	-623,8	-73,45	-91	-40,31
Основні засоби	26665,3	25451,6	22163,6	-1213,7	-4,55	-3 288	-12,92
Довгострокові фінансові інвестиції	73,3	73,3	73,3	0	0,00	0	0,00
Інші необоротні активи	41,9	31,9	32,7	-10	-23,87	1	2,51

Джерело: розроблено автором за даними фінансової звітності підприємства (дод. А, Б)

Аналіз динаміки необоротних активів МП «Контакт» за 2022–2024 роки свідчить про зростання загального обсягу активів підприємства. Баланс зріс з 67 985,9 тис. грн у 2022 році до 81 233,1 тис. грн у 2023 році (на 13 247,2 тис. грн або 19,49%), а в 2024 році досяг 94 091,3 тис. грн, збільшившись ще на 12 858,2 тис. грн або 15,83%.

Обсяг необоротних активів скоротився з 27 677,7 тис. грн у 2022 році до 22 446,0 тис. грн у 2024 році, що становить зменшення на 5 231,7 тис. грн або 18,9%. Найбільш помітне скорочення відбулося по статті «Основні засоби» — на 4 501,7 тис. грн або 16,88% за два роки, а також по «Незавершених капітальних інвестиціях» — на 714,7 тис. грн (з 849,3 до 134,6 тис. грн), що свідчить про зменшення інвестиційної активності або завершення раніше розпочатих проєктів без відповідного нарощення нових. Водночас довгострокові фінансові інвестиції залишалися на постійному рівні (73,3 тис. грн), що вказує на стабільність у цій частині активів.

У табл. 2.4 представлена динаміка оборотних активів МП «Контакт» протягом 2022-2024 років.

Таблиця 2.4

Динаміка показників оборотних активів МП «Контакт» протягом 2022-2024 років

Показники	2022 р., тис.грн	2023 р., тис.грн	2024 р., тис.грн	Відхилення 2023 р. від 2022 р.		Відхилення 2024 р. від 2023 р.	
				Абсол., тис.грн	Темп прир.,%	Абсол., тис.грн	Темп прир., %
1	2	3	4	5	6	7	8
Оборотні активи	40308,2	55424,4	71645,3	15116,2	37,50	16 221	29,27
Запаси	32979,4	40662,5	54353,2	7683,1	23,30	13 691	33,67
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	2152,6	1288,3	2303,3	-864,3	-40,15	1 015	78,79
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	37,8	77,3	51,6	39,5	104,50	-26	-33,25
Інша поточна дебіторська заборгованість	197,2	670,5	287	473,3	240,01	-384	-57,20
Гроші та їх еквіваленти	4480,6	12100,6	14108,8	7620	170,07	2 008	16,60
Витрати майбутніх періодів	12,6	15,8	48	3,2	25,40	32	203,80
Інші оборотні активи	448	609,4	493,4	161,4	36,03	-116	-19,04

Джерело: розроблено автором за даними фінансової звітності підприємства (дод. А, Б)

Основним джерелом зростання активів підприємства стали оборотні активи, обсяг яких за три роки зріс з 40 308,2 тис. грн до 71 645,3 тис. грн, що відповідає приросту на 31 337,1 тис. грн або 77,73%. Найбільш значний внесок у збільшення оборотних активів зробили запаси, які зросли на 21 373,8 тис. грн (з 32 979,4 тис. грн у 2022 році до 54 353,2 тис. грн у 2024 році), а також грошові кошти та їх еквіваленти — з 4 480,6 тис. грн до 14 108,8 тис. грн, тобто на 9 628,2 тис. грн (приріст понад 214%). Таке зростання свідчить про підвищення ліквідності підприємства та зміцнення його короткострокових фінансових позицій.

Проте варто звернути увагу на нестабільність дебіторської заборгованості: зменшення у 2023 році по заборгованості за товари, роботи та послуги на 864,3 тис. грн (на 40,15%) змінилося різким зростанням у 2024 році

на 1 015 тис. грн (на 78,79%). Така динаміка свідчить про коливання обсягів реалізації продукції або зміну умов розрахунків із покупцями. Схожа тенденція спостерігається і в інших видах поточної дебіторської заборгованості, що вимагає додаткової уваги щодо управління дебіторами.

Аналіз динаміки показників стану і ефективності використання основних засобів забезпечує об'єктивну оцінку фінансового стану підприємства та дозволяє приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо оновлення обладнання, планування капіталовкладень та оптимізації виробничих процесів. Для оцінки ефективності використання основних засобів на МП «Контакт» здійснюється аналіз відповідних показників за 2022-2024 роки у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Динаміка показників стану і ефективності використання основних засобів
МП «Контакт»

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення 2023 р. від 2022 р.		Відхилення 2024 р. від 2023 р.	
				Абсол., тис.грн	Темп прир.,%	Абсол., тис.грн	Темп прир., %
Фондомісткість, тис.грн/тис.грн	0,177	0,126	0,099	-0,051	-28,88	-0,026	-20,98
Фондоозброєність, тис.грн/тис.грн	701,718	748,576	651,871	46,858	6,68	-96,706	-12,92
Коефіцієнт зносу	0,332	0,423	0,553	0,090	27,22	0,131	30,95
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,668	0,577	0,447	-0,090	-13,54	-0,131	-22,66
Фондовіддача, тис.грн/тис.грн	5,661	7,960	10,073	2,299	40,61	2,114	26,55

Джерело: розроблено автором за даними фінансової звітності підприємства (дод. А, Б)

Аналіз динаміки показників стану і ефективності використання основних засобів МП «Контакт» за 2022–2024 роки дозволяє зробити кілька ключових висновків щодо управління основними фондами підприємства. По-перше, спостерігається позитивна тенденція у скороченні фондомісткості, яка знизилася з 0,177 тис. грн/тис. грн у 2022 році до 0,099 тис. грн/тис. грн у 2024 році. Це свідчить про більш ефективне використання основних засобів у виробництві та реалізації продукції, що дозволяє отримувати більший обсяг доходу на одиницю вкладених активів.

Фондоозброєність демонструє змішані результати: у 2023 році відбулося зростання на 6,68% порівняно з 2022 роком, що вказує на покращення забезпеченості праці основними засобами. Водночас у 2024 році показник знизився на 12,92%, що може свідчити про часткове старіння обладнання або зміни у складі персоналу, що вплинуло на співвідношення ОЗ до кількості працівників.

Коефіцієнт зносу основних засобів має тенденцію на збільшення: він зріс із 0,332 у 2022 році до 0,553 у 2024 році. Паралельно з цим коефіцієнт придатності знизився з 0,668 до 0,447 за той самий період. Це свідчить про поступове фізичне та моральне зношення основних засобів, що вимагає уваги керівництва щодо планування капітальних вкладень або оновлення обладнання.

Фондовіддача, як показник ефективності використання основних засобів, демонструє позитивну динаміку: з 5,661 тис. грн/тис. грн у 2022 році до 10,073 тис. грн/тис. грн у 2024 році. Це свідчить про зростання продуктивності основних засобів, незважаючи на їх зношення, що може бути досягнуто за рахунок оптимізації виробничих процесів, підвищення якості організації роботи та ефективного використання обладнання.

Отже, узагальнюючи, можна констатувати, що МП «Контакт» демонструє зростання ефективності використання основних засобів, що підтверджується зменшенням фондомісткості та зростанням фондовіддачі. Водночас збільшення коефіцієнта зносу та зниження коефіцієнта придатності основних засобів вказують на необхідність планування оновлення або модернізації обладнання, що забезпечить стабільність виробничого процесу та підтримку високого рівня продуктивності у майбутньому.

Фінансова стійкість і ліквідність виступають основними показниками, що характеризують фінансовий стан підприємства та визначають його спроможність своєчасно виконувати зобов'язання, а також забезпечувати безперервність діяльності в довгостроковому періоді. Оцінка цих параметрів дає змогу виявити рівень забезпечення підприємства власними й позиковими коштами, ефективність використання ресурсів, а також визначити потенційні

фінансові ризики. У табл. 2.6 представлено динаміку абсолютних показників фінансової стійкості МП «Контакт» у 2022–2024 роках.

Таблиця 2.6

**Динаміка абсолютних показників фінансової стійкості МП
«Контакт» у 2022–2024 роках**

Показники	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Відхилення 2023 р. від 2022 р.		Відхилення 2024 р. від 2023 р.	
				Абсол., тис.грн	Темп прир., %	Абсол., тис.грн	Темп прир., %
1	2	3	4	5	6	7	8
Наявність власних коштів	34337	49592,4	67926,6	15255,4	44,43	18334,2	36,97
Наявність власних та довгострокових коштів (робочий капітал)	34337	49592,4	67926,6	15255,4	44,43	18334,2	36,97
Наявність загальних коштів (ЗК)	34337	49592,4	67926,6	15255,4	44,43	18334,2	36,97

Джерело: розроблено автором за даними фінансової звітності підприємства (дод. А, Б)

Аналіз динаміки абсолютних показників фінансової стійкості МП «Контакт» за 2022–2024 рр. свідчить про позитивну тенденцію зміцнення фінансової бази підприємства. Упродовж трирічного періоду всі показники продемонстрували стійке зростання, що свідчить про підвищення рівня власного фінансового забезпечення та незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

Так, наявність власних коштів зростає з 34 337 тис. грн у 2022 р. до 67 926,6 тис. грн у 2024 р., що становить приріст на 33 589,6 тис. грн, або майже 98% за два роки. Аналогічна ситуація спостерігається і щодо наявності власних та довгострокових коштів, а також загальної величини джерел фінансування, які збільшувались паралельно, демонструючи щорічне зростання більш ніж на третину.

Отже, можна зробити висновок, що МП «Контакт» у 2022–2024 рр. поступово зміцнювало фінансову стійкість, нарощуючи власний капітал і забезпечуючи стабільність фінансування своєї діяльності. Така тенденція

свідчить про ефективне управління фінансовими ресурсами та зниження ризику залежності від позикових коштів у майбутньому.

У табл. 2.7 представлено динаміку відносних показників фінансової стійкості МП «Контакт» у 2022–2024 роках.

Таблиця 2.7

**Динаміка відносних показників фінансової стійкості МП
«Контакт» у 2022–2024 роках**

Показники	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Відхилення 2023 р. від 2022 р.		Відхилення 2024 р. від 2023 р.	
				Абсол., тис.грн	Темп прир., %	Абсол., тис.грн	Темп прир., %
1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт автономії	0,91	0,93	0,96	0,02	2,20	0,03	3,23
Коефіцієнт фінансової залежності	1,10	1,08	1,04	-0,02	-2,15	-0,03	-3,125
Коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом	2,24	2,92	4,03	0,68	30,36	1,11	38,01
Коефіцієнт заборгованості	0,05	0,06	0,04	0,01	20,00	-0,02	-33,33

Джерело: розроблено автором за даними фінансової звітності підприємства (дод. А, Б)

У сфері фінансової стійкості простежується зростання коефіцієнта автономії — з 0,91 у 2022 році до 0,96 у 2024 році. Це свідчить про посилення частки власного капіталу у фінансуванні активів підприємства, тобто зменшення залежності від зовнішніх джерел. Коефіцієнт фінансової залежності, який є оберненим до коефіцієнта автономії, також підтверджує цю тенденцію: його значення зменшилось із 1,10 у 2022 році до 1,04 у 2024 році. Зниження цього показника є позитивною ознакою, оскільки воно свідчить про підвищення фінансової стабільності МП «Контакт» та зміцнення його самостійності у фінансуванні господарської діяльності. Паралельно з цим коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом зріс із 2,24 до 4,03, що вказує на здатність підприємства фінансувати довгострокові активи за рахунок стійких джерел — насамперед власного капіталу. Коефіцієнт заборгованості залишався на низькому рівні, а в 2024 році навіть зменшився з 0,06 до 0,04, що додатково підтверджує фінансову незалежність підприємства та низький рівень боргового навантаження.

Сукупна динаміка відносних показників фінансової стійкості демонструє зміцнення фінансової незалежності підприємства, підвищення рівня забезпеченості власним капіталом і зниження залежності від зовнішніх джерел фінансування, що позитивно характеризує фінансову політику підприємства у 2022–2024 роках.

У табл. 2.8 представлено динаміку основних показників ліквідності МП «Контакт» у 2022–2024 роках.

Таблиця 2.8

Динаміка основних показників ліквідності МП «Контакт» у 2022–2024 роках

Показники	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Відхилення 2023 р. від 2022 р.		Відхилення 2024 р. від 2023 р.	
				Абсол., тис.грн	Темп прир., %	Абсол., тис.грн	Темп прир., %
1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт поточної ліквідності	12,10	11,46	20,07	-0,64	-5,29	8,61	75,13
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,35	2,50	3,95	1,15	85,19	1,45	58,00
Коефіцієнт швидкої ліквідності	2,20	3,05	4,84	0,85	38,64	1,79	58,69

Джерело: розроблено автором за даними фінансової звітності підприємства (дод. А, Б)

У період 2022–2024 років показники ліквідності МП «Контакт» свідчать про суттєве покращення фінансової стабільності підприємства та його здатності оперативно реагувати на зміни в зовнішньому середовищі. Зокрема, спостерігається зростання всіх основних коефіцієнтів ліквідності, що свідчить про зростання платоспроможності підприємства. Коефіцієнт поточної ліквідності, незважаючи на незначне зниження у 2023 році, у 2024-му значно зріс і досяг 20,07, що вказує на значне перевищення обсягу оборотних активів над короткостроковими зобов'язаннями. Це означає, що підприємство має значні ресурси для покриття своїх поточних боргів.

Коефіцієнти швидкої та абсолютної ліквідності також продемонстрували впевнене зростання: абсолютна ліквідність зросла майже втричі за два роки (з 1,35 до 3,95), а швидка — з 2,20 до 4,84. Такі зміни свідчать про накопичення високоліквідних активів (зокрема грошових коштів), що забезпечує

підприємству високий рівень фінансової гнучкості у короткостроковому періоді.

Загалом, динаміка аналізованих показників демонструє значне покращення як поточної платоспроможності, так і загальної фінансової стійкості МП «Контакт». Підприємство не лише нарощує власні ресурси, а й ефективно керує ліквідними активами, що є запорукою його фінансової безпеки та сталого розвитку в майбутньому.

Фінансові результати діяльності є найважливішим показником ефективності роботи підприємства, оскільки вони відображають рівень його прибутковості, рентабельності та здатності до самофінансування. Аналіз динаміки доходів, витрат і чистого прибутку дозволяє оцінити, наскільки успішно підприємство реалізує свою продукцію, наскільки ефективно контролює витрати та чи забезпечує стійке зростання фінансових показників упродовж звітного періоду.

У процесі дослідження фінансового стану МП «Контакт» важливо проаналізувати, як змінювалися ключові складові фінансових результатів — зокрема, чистий дохід від реалізації продукції, собівартість, операційні доходи і витрати, а також прибуток до оподаткування та чистий прибуток. Ці показники дають змогу не лише оцінити фінансову ефективність за окремі роки, а й виявити тенденції до зростання або зниження прибутковості підприємства. У табл. 2.9 наведено дані щодо основних фінансових результатів діяльності МП «Контакт» за період 2022–2024 років.

Упродовж 2022–2024 років фінансові результати діяльності МП «Контакт» демонстрували позитивну динаміку, що свідчить про стабільне зростання ефективності господарювання. Чистий дохід від реалізації продукції зріс із 150 945,9 тис. грн у 2022 році до 223 262,6 тис. грн у 2024 році. Це зростання на понад 72 тис. грн або майже 48% є результатом як збільшення обсягів реалізації, так і можливої переорієнтації підприємства на більш прибуткові ринки чи продукцію з вищою маржинальністю.

Паралельно зі зростанням доходів зростала й собівартість реалізованої продукції — із 118 479,4 тис. грн до 184 360,5 тис. грн, що свідчить про

розширення виробництва, однак і про зростання витрат на ресурси. Темпи зростання витрат були дещо вищими, ніж доходів у 2023 році, але у 2024-му ситуація вирівнялась, що вказує на певну стабілізацію витратної частини та посилення контролю над витратами.

Таблиця 2.9

Динаміка фінансових результатів діяльності МП «Контакт» за 2022-2024 роки

Показники	2022 р., тис.грн	2023 р., тис.грн	2024 р., тис.грн	Відхилення 2023 р. від 2022 р.		Відхилення 2024 р. від 2023 р.	
				Абсол., тис.грн	Темп прир.,%	Абсол.	Темп прир., %
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	150 945,9	202 590,4	223 262,6	51645	34,21	20672	10,20
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	118 479,4	166 826,7	184 360,5	48347	40,81	17534	10,51
Інші операційні доходи	791,9	1 283,6	4 303,7	491,7	62,09	3020,1	235,28
Інші операційні витрати	13 039,1	15 177,3	16 968,2	2138,2	16,40	1790,9	11,80
Інші витрати	30,1	41,2	0	11,1	36,88	-41,2	-100,00
Разом доходи	151 737,8	203 874	227 566,3	52136	34,36	23692	11,62
Разом витрати	131 548,6	182 045,2	201 328,7	50497	38,39	19284	10,59
Фінансовий результат до оподаткування	20 189,2	21 828,8	26 237,6	1639,6	8,12	4408,8	20,20
Податок на прибуток	3 634,1	3 929,2	4 722,8	295,1	8,12	793,6	20,20
Чистий прибуток	16 555,1	17 899,6	21 514,8	1344,5	8,12	3615,2	20,20

Джерело: розроблено автором за даними фінансової звітності підприємства (дод. А, Б)

Позитивним чинником стало суттєве збільшення інших операційних доходів — у 2024 році вони зросли більш ніж у три рази порівняно з попереднім роком (з 1 283,6 тис. грн до 4 303,7 тис. грн), що свідчить про успішне використання додаткових джерел прибутковості через ефективне управління активами або побічною діяльністю. Динаміка загальної суми доходів та витрат МП «Контакт» протягом 2022-2024 років представлена на рис. 2.2.

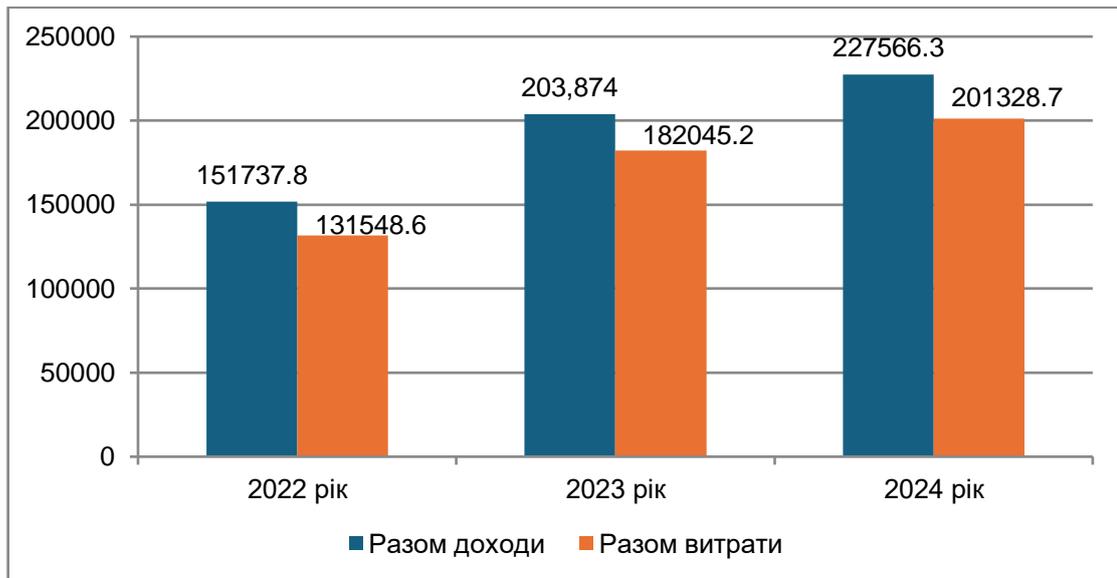

Рис. 2.2. Динаміка загальної суми доходів та витрат МП «Контакт» протягом 2022-2024 років, тис. грн

Джерело: розроблено автором

Фінансовий результат до оподаткування зріс з 20 189,2 тис. грн у 2022 році до 26 237,6 тис. грн у 2024 році, тобто на понад 6 млн грн, або приблизно на 30%. Чистий прибуток за цей же період збільшився з 16 555,1 тис. грн до 21 514,8 тис. грн. Динаміка чистого прибутку МП «Контакт» протягом 2022-2024 років представлена на рис. 2.3.

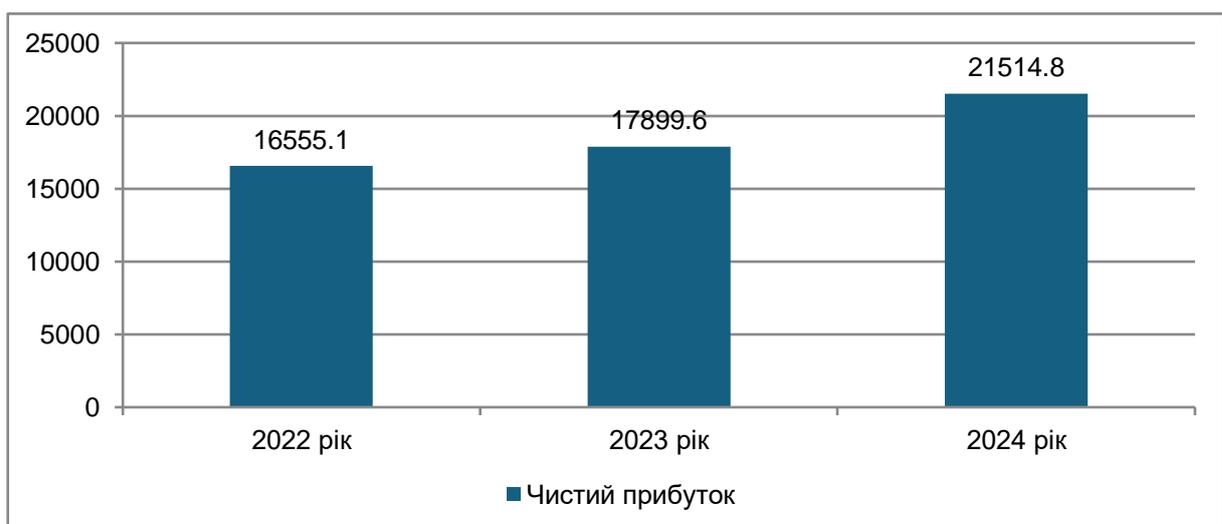

Рис. 2.3. Динаміка чистого прибутку МП «Контакт» протягом 2022-2024 років, тис. грн.

Джерело: розроблено автором

Така динаміка є свідченням загальної фінансової стабільності підприємства, а також ефективного контролю за витратами та грамотного використання наявних ресурсів. Отже, підприємство демонструє ознаки сталого фінансового зростання завдяки збалансованому управлінню доходами та витратами, диверсифікації джерел доходу та підвищенню операційної ефективності. Така тенденція дозволяє говорити про його високу конкурентоспроможність та сприятливі перспективи розвитку.

Для оцінки ефективності діяльності МП «Контакт» проаналізовано динаміку основних показників рентабельності за період 2022–2024 років. Рентабельність є ключовим показником, що характеризує здатність підприємства ефективно використовувати свої ресурси та отримувати прибуток від здійснюваної діяльності. Представлені у табл. 2.10 дані відображають зміни у рентабельності активів, власного капіталу, продукції, основних засобів, витрат та продажу, що дозволяє комплексно оцінити фінансові результати підприємства та виявити тенденції їх розвитку.

Таблиця 2.10

Динаміка показників рентабельності МП «Контакт» за 2022-2024 роки

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення 2023 р. від 2022 р.		Відхилення 2024 р. від 2023 р.	
				Абсол., тис.грн	Темп прир., %	Абсол.	Темп прир., %
Рентабельність активів (ROA), %	24,35	22,03	22,87	-2,32	-9,53	0,84	3,81
Рентабельність власного капіталу (ROE), %	29,85	26,05	25,96	-3,80	-12,73	-0,09	-0,35
Рентабельність продукції, %	127,40	121,44	121,10	-5,97	-4,68	-0,34	-0,28
Рентабельність основних засобів, %	62,08	70,33	97,07	8,24	13,28	26,74	38,03
Рентабельність витрат, %	12,58	9,83	10,69	-2,75	-21,87	0,85	8,68
Рентабельність продаж, %	10,97	8,84	9,64	-2,13	-19,44	0,80	9,07

Джерело: розроблено автором за даними фінансової звітності підприємства (дод. А, Б)

Аналіз динаміки показників рентабельності МП «Контакт» за 2022–2024 роки свідчить про наявність як позитивних, так і негативних тенденцій у фінансовій діяльності підприємства, що має важливе значення для оцінки ефективності його функціонування та планування подальшого розвитку. Зокрема, рентабельність активів (ROA) у 2023 році знизилася на 9,53% порівняно з попереднім роком, що вказує на дещо меншу здатність підприємства генерувати прибуток із загального обсягу своїх активів. Проте у 2024 році спостерігається невелике зростання цього показника на 3,81%, що свідчить про поступове покращення ефективності використання ресурсів підприємства.

Рентабельність власного капіталу (ROE) демонструє негативну динаміку протягом усього періоду: зниження на 12,73% у 2023 році та майже незмінний показник у 2024 році (-0,35%). Це свідчить про те, що прибутковість коштів власників підприємства зменшилася, що може бути наслідком як зниження прибутку, так і збільшення власного капіталу без пропорційного зростання прибутку.

Показник рентабельності продукції також знизився у 2023 році на 4,68% і продовжив незначне падіння у 2024 році, що говорить про те, що прибутковість реалізованої продукції зменшується, що може бути пов'язано зі зростанням витрат на виробництво або зниженням цін на продукцію на ринку. Водночас, рентабельність основних засобів демонструє позитивне зростання – у 2023 році вона збільшилася на 13,28%, а у 2024 році показник виріс ще на 38,03%. Дана динаміка демонструє підвищення ефективності використання основних фондів підприємства, що може бути пов'язано з оновленням обладнання, впровадженням нових технологій або кращою організацією виробничих процесів.

Рентабельність витрат у 2023 році значно знизилася (на 21,87%), що вказує на зростання витрат або їх менш ефективне використання. Проте у 2024 році відбулося покращення цього показника на 8,68%, що може свідчити про вжиті заходи щодо оптимізації витрат та підвищення їх ефективності.

Рентабельність продажів також продемонструвала негативну тенденцію у 2023 році зі зниженням на 19,44%, що відображає падіння прибутку від операційної діяльності підприємства. У 2024 році цей показник зріс на 9,07%, що свідчить про часткове відновлення прибутковості продажів.

Таким чином, можна зробити висновок, що в період 2022–2024 років МП «Контакт» зіткнулося з певними викликами, які негативно вплинули на більшість показників рентабельності, особливо у 2023 році. Однак позитивні зрушення у 2024 році, зокрема у сфері рентабельності основних засобів, витрат та продажів, свідчать про поступове поліпшення ефективності діяльності підприємства. Для подальшого зростання рентабельності важливо продовжувати оптимізацію використання ресурсів, контроль витрат і підвищення якості продукції та послуг, що допоможе зміцнити фінансову стабільність і конкурентні позиції підприємства.

Отже, аналіз фінансового стану МП «Контакт» за 2022–2024 роки свідчить про позитивну динаміку основних фінансово-економічних показників. Підприємство демонструє стабільне зростання активів, зокрема оборотних, що сприяє підвищенню його ліквідності та платоспроможності. Поліпшення коефіцієнтів ліквідності, автономії й рентабельності підтверджує здатність підприємства ефективно управляти ресурсами та забезпечувати прибуткову діяльність. Сукупність виявлених тенденцій дозволяє оцінити фінансовий стан МП «Контакт» як задовільний і такий, що сприяє сталому розвитку в майбутньому.

2.3. Особливості організації аудиту діяльності МП «Контакт»

Ефективна організація аудиту на підприємстві є запорукою достовірності фінансової інформації, зниження ризиків помилок та підвищення рівня довіри з боку внутрішніх і зовнішніх користувачів звітності. Для МП «Контакт», яке здійснює активну зовнішньоекономічну діяльність, має розгалужену дилерську мережу та є платником податку на додану вартість, належна організація аудиту має особливе значення.

Високий обсяг фінансових операцій, наявність валютних розрахунків, імпорнтних контрактів та складних податкових зобов'язань зумовлюють потребу у проведенні аудиту не лише в межах законодавчих вимог, але й як інструменту управлінського контролю. Виходячи з цього, в МП «Контакт» аудит розглядається не лише як процедура перевірки звітності, а й як система заходів, спрямованих на забезпечення фінансової стабільності та попередження ризиків.

Метою проведення аудиту на МП «Контакт» є об'єктивна оцінка фінансово-господарської діяльності підприємства, перевірка достовірності облікових даних та відповідності їх чинному законодавству і стандартам бухгалтерського обліку.

Завдання аудиту формуються з урахуванням специфіки діяльності підприємства, а також вимог зовнішніх користувачів звітності (власників, банків, контролюючих органів). Основні завдання аудиту на МП «Контакт» представлені в табл. 2.11.

Таблиця 2.11

Основні завдання аудиту на МП «Контакт»

№	Завдання	Очікуваний результат
1	Перевірка правильності оформлення первинних документів	Відсутність помилок у первинних документах, відповідність законодавству
2	Контроль за правильністю відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку	Забезпечення повноти та достовірності облікових даних
3	Оцінка відповідності облікової політики чинним стандартам	Мінімізація ризику податкових санкцій та штрафів
4	Аналіз ефективності внутрішнього контролю	Підвищення якості управлінських рішень
5	Виявлення ризикових операцій та шахрайських схем	Запобігання фінансовим втратам
6	Перевірка податкових розрахунків (ПДВ, податок на прибуток, ЄСВ тощо)	Дотримання вимог Податкового кодексу України

Джерело: розроблено автором

Як видно з табл. 2.11, завдання аудиту охоплюють як перевірку документального оформлення операцій, так і оцінку системи внутрішнього контролю. При цьому особливий акцент робиться на правильності податкових

розрахунків, що пов'язано з високим рівнем податкових ризиків у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Окремо варто зазначити, що своєчасне виявлення порушень на етапі внутрішнього аудиту дозволяє уникнути значних фінансових втрат у разі проведення перевірок з боку контролюючих органів.

Аудит на МП «Контакт» організовано таким чином, щоб забезпечити комплексне охоплення всіх аспектів діяльності підприємства. Залежно від мети, обсягу та джерела ініціації перевірок застосовується декілька видів аудиту, кожен з яких має власні завдання, процедури та кінцеві результати. Такий підхід дозволяє поєднувати функції контролю та консультування, забезпечуючи безперервне підвищення ефективності господарської діяльності:

1. Внутрішній аудит на підприємстві проводиться силами бухгалтерської служби та адміністрації і має на меті оперативний контроль за правильністю ведення бухгалтерського обліку, повнотою та достовірністю документального оформлення господарських операцій, а також своєчасністю складання та подання звітності. Його характер є постійним, а проведення здійснюється як за планом, погодженим із керівництвом, так і у випадках виникнення підозр щодо можливих порушень. У процесі внутрішнього аудиту ретельно аналізуються первинні документи, звіряються дані у реєстрах бухгалтерського обліку, контролюється правильність формування собівартості та своєчасність розрахунків з контрагентами. Така перевірка виконує превентивну функцію, дозволяючи виявляти помилки на ранніх етапах та запобігати фінансовим і репутаційним втратам.

2. Зовнішній аудит на МП «Контакт» здійснюється незалежними аудиторськими компаніями на підставі договорів і зазвичай спрямований на підтвердження достовірності річної фінансової звітності, що є важливою умовою для зміцнення довіри з боку інвесторів, банківських установ і партнерів. У ряді випадків така перевірка ініціюється банками під час оформлення кредитних договорів, іноземними партнерами при встановленні дилерських відносин або контролюючими органами для проведення незалежної оцінки фінансового стану підприємства. Процедура зовнішнього аудиту передбачає детальне вивчення специфіки діяльності підприємства, аналіз

фінансових документів відповідно до вимог МСФЗ та національних стандартів, перевірку операцій, що мають найбільшу питому вагу у структурі обороту, а також формування аудиторського висновку з рекомендаціями щодо усунення виявлених порушень. Перевагою цього виду аудиту є його незалежність та об'єктивність, що підвищує довіру до його результатів.

3. Податковий аудит на підприємстві розглядається як окремий напрям перевірки, спрямований на контроль правильності обчислення, своєчасності сплати та повноти відображення податків у бухгалтерському обліку. Основна увага приділяється податку на додану вартість, податку на прибуток та єдиному соціальному внеску. Такий аудит дозволяє виявляти помилки у податкових розрахунках, знижувати ризик накладення штрафів і донарахувань, а також оцінювати відповідність податкового обліку чинним нормам Податкового кодексу України. Він може проводитися внутрішніми фахівцями, зокрема бухгалтерами, або із залученням зовнішніх консультантів, особливо у випадках підготовки до перевірок податкових органів чи при зміні податкового законодавства.

4. Операційний аудит на МП «Контакт» не обмежується перевіркою фінансової звітності, а передусім спрямований на оцінку ефективності використання ресурсів підприємства, організації логістичних процесів та управління товарними запасами. Він передбачає аналіз структури запасів і швидкості їх обігу, оцінку відповідності обсягів закупівель і продажів фінансовим та виробничим можливостям підприємства, перевірку доцільності витрат на логістику та транспортування, а також пошук резервів для підвищення продуктивності праці й зниження собівартості реалізованої продукції. Результати операційного аудиту стають підґрунтям для управлінських рішень, спрямованих на оптимізацію бізнес-процесів і підвищення прибутковості діяльності.

Поєднання внутрішнього, зовнішнього, податкового та операційного аудиту створює багаторівневу систему контролю, яка дозволяє не лише перевіряти достовірність фінансових показників, але й своєчасно виявляти організаційні, податкові та економічні проблеми, що впливають на загальну

ефективність діяльності підприємства. Такий підхід забезпечує стійкість МП «Контакт» до зовнішніх викликів, підвищує його інвестиційну привабливість і сприяє формуванню позитивної ділової репутації на ринку.

Процес проведення аудиту відповідає міжнародним стандартам аудиту (МСА) та передбачає послідовне виконання кількох етапів. Кожен етап має свою мету, коло завдань і кінцевий результат, що забезпечує системність перевірки (табл. 2.12).

Таблиця 2.12

Етапи проведення аудиту на МП «Контакт»

Етап	Зміст робіт	Виконавці	Результат
1	2	3	4
1. Планування	Збір інформації про діяльність підприємства, аналіз облікової політики, визначення ризиків	Головний бухгалтер, аудитор	План аудиту, визначення обсягу перевірки
2. Проведення тестів контролю	Перевірка системи внутрішнього контролю, тестування первинних документів	Аудитор, бухгалтери	Висновок про надійність системи контролю
3. Перевірка фінансових показників	Аналіз бухгалтерських регістрів, звітності, розрахунків з бюджетом	Аудитор	Виявлені порушення або підтвердження правильності даних
4. Формування аудиторського висновку	Узагальнення результатів перевірки, формування рекомендацій	Аудитор	Аудиторський висновок, перелік рекомендацій
5. Моніторинг виконання рекомендацій	Перевірка впровадження змін, усунення недоліків	Керівництво, бухгалтерія	Підвищення якості обліку та контролю

Джерело: розроблено автором

Застосування такої поетапної методики дозволяє забезпечити логічну послідовність та взаємопов'язаність усіх дій, що виконуються під час аудиту. Кожний наступний етап спирається на результати попереднього, що дає змогу своєчасно виявляти та усувати недоліки у роботі підприємства. Це, у свою чергу, створює умови для підвищення прозорості фінансової інформації, зміцнення внутрішнього контролю та формування обґрунтованих управлінських рішень. Крім того, така організація аудиту сприяє раціональному використанню часу та ресурсів, зменшує ризик пропуску суттєвих порушень і

дозволяє керівництву МП «Контакт» оперативно реагувати на виявлені проблеми. У підсумку, ефективність цього процесу залежить не лише від професійної компетентності виконавців, але й від належної взаємодії між усіма учасниками перевірки.

Система внутрішнього контролю на МП «Контакт» має комбінований характер і поєднує у собі елементи функціонального та документального контролю, що забезпечує комплексний підхід до перевірки господарських операцій. Функціональний контроль реалізується безпосередньо в процесі виконання операцій — працівники бухгалтерії стежать за правильністю їх відображення в обліку, а менеджери структурних підрозділів контролюють відповідність операцій затвердженим планам і внутрішнім нормативам. Такий підхід дозволяє виявляти можливі відхилення ще на етапі їх виникнення та оперативно реагувати на них.

Документальний контроль передбачає ретельну перевірку правильності оформлення первинної документації, відповідності даних умовам укладених контрактів, а також узгодженості відомостей між первинними документами, бухгалтерськими регістрами та фінансовою звітністю. Особлива увага приділяється аналізу товарно-транспортних накладних і митних декларацій, перевірці податкових накладних та актів виконаних робіт, контролю банківських виписок, у тому числі операцій в іноземній валюті, а також звірці розрахунків з постачальниками та покупцями.

Завдяки такій побудові системи внутрішнього контролю підприємство отримує змогу своєчасно виявляти помилки, неточності чи порушення, а також вживати заходів для запобігання їх повторенню. Це особливо важливо для компанії, що здійснює велику кількість операцій, адже мінімізація ризику помилок сприяє підвищенню достовірності фінансової інформації, покращенню управлінських процесів та зміцненню репутації МП «Контакт» серед партнерів і контролюючих органів.

Для забезпечення достовірності облікових даних і підвищення ефективності управління фінансово-господарською діяльністю на малому підприємстві «Контакт» важливе значення має організація внутрішнього

аудиту. Аудит дозволяє своєчасно виявляти порушення в обліковій політиці, оцінювати обґрунтованість управлінських рішень і контролювати стан фінансової дисципліни.

З метою систематизації процесу перевірки доцільно розробити програму аудиту, яка визначає послідовність дій аудитора, об'єкти контролю, основні завдання, джерела інформації та методичні прийоми. Програма аудиту є основним документом, що забезпечує повноту перевірки та її відповідність поставленим цілям. У табл. 2.13 наведено програму аудиту діяльності МП «Контакт», яка охоплює ключові напрями фінансово-господарської діяльності підприємства.

Як видно з табл. 2.13, програма аудиту діяльності МП «Контакт» побудована за тематичним принципом, що дозволяє системно охопити всі ключові напрями господарської діяльності підприємства. Такий підхід забезпечує цілісність аудиторського процесу, сприяє оптимальному розподілу часу перевірки між різними ділянками обліку та підвищує достовірність отриманих результатів.

Зокрема, особлива увага приділяється перевірці достовірності фінансової звітності, правильності відображення доходів і витрат, а також стану розрахунків із контрагентами та бюджетом. Включення процедур щодо перевірки основних засобів, запасів і трудових ресурсів дозволяє забезпечити повноту аудиторських доказів і сформулювати обґрунтований висновок щодо фінансового стану та ефективності діяльності підприємства.

Організація аудиту на МП «Контакт» базується на системному підході, що передбачає застосування різних видів контролю для забезпечення достовірності фінансової інформації та відповідності діяльності підприємства законодавчим вимогам. Аудит включає як внутрішній контроль, здійснюваний бухгалтерією та адміністрацією, так і зовнішні перевірки незалежними аудиторами. Система аудиту спрямована на виявлення і усунення помилок, а також на підвищення ефективності управління підприємством.

Таблиця 2.13

Програма аудиту діяльності МП «Контакт»

№ з/п	Тематичний блок	Об'єкт перевірки	Основні процедури	Мета аудиту	Джерела інформації
1	2	3	4	5	6
1	Аудит основних засобів	Наявність і рух основних засобів	Інвентаризація, звірка первинних документів, аналіз облікових регістрів	Перевірити правильність відображення об'єктів в обліку, законність їх придбання та вибуття, достовірність нарахування амортизації	Інвентарні картки, акти приймання-передачі, баланс
2	Аудит грошових коштів і розрахунків	Грошові кошти, розрахунки з постачальниками, покупцями, підзвітним і особами	Звірка касових документів, перевірка банківських виписок, аналіз сальдо	Перевірити законність і достовірність операцій з грошовими коштами та дебіторсько-кредиторською заборгованістю	Касова книга, банківські виписки, акти звірки
3	Аудит запасів	Матеріали, товари, готова продукція	Інвентаризація, тестування первинних документів, аналітичні перевірки	Перевірити достовірність даних про залишки, рух запасів, правильність оцінки	Складські журнали, накладні, оборотно-сальдові відомості
4	Аудит доходів і витрат	Дохід від реалізації, собівартість продукції, інші доходи	Аналітичні процедури, звірка звітних даних з обліковими регістрами	Перевірити повноту і правильність відображення доходів і витрат у звітності	Звіт про фінансові результати (ф. №2), бухгалтерські довідки
5	Аудит розрахунків із бюджетом	Податкові зобов'язання з ПДВ, податку на прибуток, ЄСВ, інших податків	Перевірка декларацій, звірка регістрів, аналітична перевірка	Перевірити правильність нарахування, своєчасність сплати податків і відповідність податковому законодавству	Податкові декларації, регістри бухгалтерського обліку
6	Аудит трудових ресурсів і заробітної плати	Нарахування заробітної плати, утримання податків, відрахування на соціальні фонди	Перевірка платіжних відомостей, табелів, договорів	Перевірити дотримання трудового законодавства, правильність розрахунків і виплат	Штатний розпис, розрахункові відомості, кадрова документація
7	Аудит фінансової звітності	Баланс, звіт про фінансові результати, примітки	Узгодження показників між формами, аналітичний перегляд	Перевірити достовірність фінансової звітності та відповідність її вимогам НП(С)БО або МСФЗ	Комплект фінансової звітності, регістри бухгалтерського обліку

Джерело: розроблено автором

Разом із тим, аналіз показує наявність певних недоліків, які можуть впливати на якість контролю. Зокрема, на підприємстві відсутній спеціалізований підрозділ внутрішнього аудиту, що обмежує глибину і

регулярність перевірок. Окрім того, поєднання функцій ведення обліку та контролю одними й тими ж працівниками підвищує ризик упередженості та знижує незалежність аудиторських процедур. Важливою проблемою є й недостатнє використання сучасних автоматизованих аналітичних інструментів, що могло б підвищити оперативність і точність аудиту. Переваги та недоліки організації аудиту на МП «Контакт» представлені в табл. 2.14.

Таблиця 2.14

Переваги та недоліки організації аудиту на МП «Контакт»

Переваги	Недоліки
Системний підхід до аудиту, що охоплює внутрішній та зовнішній контроль	Відсутність окремого підрозділу внутрішнього аудиту
Виконання аудиту кваліфікованим персоналом бухгалтерії і залученням незалежних аудиторів	Поєднання функцій обліку та контролю одними працівниками, що знижує незалежність перевірок
Регулярне проведення аудиторських процедур і своєчасне виявлення помилок	Недостатнє використання сучасних автоматизованих аналітичних засобів
Забезпечення відповідності фінансової звітності вимогам законодавства	Обмежені кадрові ресурси для проведення глибокого аудиту
Орієнтація на покращення управлінських процесів через аудит	Можливість виникнення конфлікту інтересів через суміщення ролей

Джерело: розроблено автором

Після аналізу переваг і недоліків організації аудиту на МП «Контакт» слід зазначити, що для подальшого підвищення ефективності аудиторської діяльності необхідно впроваджувати сучасні підходи та інструменти контролю. Зокрема, важливо розглянути можливість створення окремого підрозділу внутрішнього аудиту або ж залучення зовнішніх фахівців для проведення регулярних комплексних перевірок. Це дозволить збільшити незалежність аудиту та підвищити якість оцінки внутрішніх процесів.

Інтеграція автоматизованих аналітичних систем та програмних засобів значно скоротить час на обробку даних і мінімізує людський фактор, що є важливим кроком у запобіганні помилкам і шахрайству. Водночас посилення навчання та підвищення кваліфікації працівників бухгалтерської служби сприятиме глибшому розумінню ризиків та сучасних методів контролю.

Загалом, удосконалення системи аудиту має стати невід'ємною складовою стратегії розвитку МП «Контакт», оскільки це сприятиме не лише дотриманню нормативних вимог, але й підвищенню довіри партнерів і інвесторів, а також забезпеченню стабільності фінансового стану підприємства в умовах динамічного ринку.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА «КОНТАКТ»

3.1. Оптимізація ведення бухгалтерського обліку на малому підприємстві

Аналіз організації бухгалтерського обліку на МП «Контакт» показав, що існуюча облікова система має низку сильних сторін. Зокрема, облік здійснюється із застосуванням сучасних програмних продуктів, що забезпечує достатній рівень автоматизації операцій та зменшує ймовірність технічних помилок. У бухгалтерській службі чітко розподілені функціональні обов'язки між працівниками, що сприяє ефективному виконанню завдань та зниженню ризику дублювання роботи. Процеси обліку відповідають вимогам чинного законодавства України, дотримуються встановлені правила оформлення та зберігання документів, своєчасно формуються і подаються обов'язкові звіти до контролюючих органів.

Разом із тим виявлено певні проблемні аспекти, які можуть впливати на ефективність системи. По-перше, кадрові ресурси бухгалтерії є обмеженими, що створює додаткове навантаження на персонал у періоди пікової звітності. По-друге, спостерігається недостатня спеціалізація окремих працівників, унаслідок чого вони виконують широкий спектр завдань без глибокого фахового поділу, що може знижувати якість виконання складних операцій. Функціонування облікової системи значною мірою залежить від стабільності програмного забезпечення, і будь-які технічні збої можуть призвести до затримок у роботі. Також відчувається потреба у посиленні внутрішнього контролю за операціями та у розширенні аналітичних можливостей системи для глибшого фінансового аналізу та підтримки управлінських рішень.

Для підвищення ефективності облікової системи малих підприємств, зокрема МП «Контакт», доцільно впровадити комплекс заходів оптимізації, які умовно можна поділити на організаційні, технічні та методичні. Пропозиції

щодо оптимізації бухгалтерського обліку на МП «Контакт» представлені в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Пропозиції з оптимізації бухгалтерського обліку на МП «Контакт»

Напрямок оптимізації	Конкретний захід	Очікуваний результат
Організаційний	Введення додаткової посади бухгалтера з обліку основних засобів та ЗЕД	Зменшення навантаження на чинний персонал, підвищення точності обліку складних операцій
	Оновлення облікової політики та посадових інструкцій	Прозорість облікових процедур, скорочення часу на обробку документів
	Аутсорсинг частини функцій (аудит, складні податкові консультації)	Підвищення якості обліку без збільшення постійних витрат на штат
Технічний	Оновлення BAS та M.E.Doc	Підвищення стабільності роботи, відповідність законодавчим змінам
	Резервне копіювання даних на хмарні сервери	Захист від втрати даних через технічні збої
	Інтеграція облікової системи з CRM	Оперативне отримання аналітики про продажі, залишки та фінанси
Методичний	Деталізація аналітичного обліку (номенклатура, регіони, канали збуту)	Розширені можливості управлінського аналізу
	Впровадження внутрішнього аудиту	Підвищення достовірності фінансової інформації
	Розширення електронного документообігу	Скорочення витрат часу та паперу, швидша обробка документів

Джерело: розроблено автором

Для покращення організації бухгалтерського обліку на МП «Контакт» доцільно реалізувати комплекс організаційних, технічних та методичних заходів, кожен з яких має свої особливості та важливість. Організаційні заходи передбачають розширення кадрового складу бухгалтерії через введення додаткової посади, наприклад, бухгалтера, відповідального за облік основних засобів і нематеріальних активів, або спеціаліста з зовнішньоекономічної діяльності. Такий крок дозволить рівномірніше розподілити навантаження серед працівників, особливо у пікові періоди підготовки звітності, що підвищить якість і точність обліку.

Важливим напрямом удосконалення є регламентація облікових процесів шляхом системного оновлення внутрішніх нормативних документів підприємства. Передусім це стосується облікової політики, яка повинна відображати актуальні вимоги законодавства, особливості діяльності МП «Контакт» та оптимальні методи ведення бухгалтерського обліку. Також потребують перегляду посадові інструкції працівників бухгалтерії з метою чіткого визначення їхніх прав, обов'язків та зони відповідальності, що дозволить уникнути дублювання функцій і підвищить персональну відповідальність за виконання завдань. Не менш важливим є оновлення графіків документообігу, у яких слід чітко визначити маршрути руху первинних документів, терміни їх обробки та відповідальних осіб на кожному етапі. Така регламентація створить прозорі та уніфіковані правила роботи, сприятиме підвищенню дисципліни та дозволить скоротити час обробки господарських операцій.

Додатково, ефективним інструментом оптимізації кадрових та фінансових ресурсів може стати аутсорсинг спеціалізованих облікових завдань. Доцільно залучати зовнішніх експертів для проведення аудиторських перевірок річної фінансової звітності, оскільки це забезпечить об'єктивність оцінки та зменшить ризики упущень чи помилок. Також варто використовувати послуги профільних консультантів для супроводу складних податкових питань або підготовки до перевірок контролюючих органів. Такий підхід дає змогу отримати доступ до вузькоспеціалізованих знань і досвіду без необхідності збільшення постійних витрат на утримання додаткових штатних одиниць, що особливо важливо для невеликих підприємств.

Технічні заходи модернізації облікової системи МП «Контакт» передбачають комплекс дій, спрямованих на підвищення надійності, функціональності та інтегрованості облікових процесів. Першочерговим кроком є оновлення програмного забезпечення BAS Бухгалтерія та М.Е.Дос до найновіших версій. Це дозволить забезпечити повну сумісність із чинними законодавчими вимогами, отримати доступ до нових інструментів автоматизації, а також підвищити швидкодію та стабільність роботи програм.

Оновлені версії також, як правило, мають розширені можливості інтеграції з іншими інформаційними системами, що створює основу для комплексної цифровізації.

Критично важливим елементом є налагодження щоденного автоматизованого резервного копіювання бухгалтерських даних. Рекомендується організувати зберігання копій не лише на локальних носіях, але й на захищених віддалених серверах або у хмарних сховищах з багаторівневим шифруванням. Це дозволить звести до мінімуму ризик втрати інформації внаслідок технічних збоїв, кібератак, помилок персоналу чи надзвичайних ситуацій (пожеж, затоплень тощо).

Окрему увагу заслуговує інтеграція бухгалтерського та складського обліку з CRM-системою підприємства. Впровадження CRM передбачає створення єдиного інформаційного простору, де в режимі реального часу синхронізуються дані про продажі, складські залишки, взаєморозрахунки з контрагентами та фінансові показники. Це дозволяє не лише скоротити час формування звітності, але й забезпечити управлінський персонал актуальною та достовірною інформацією для оперативного прийняття рішень.

Додатковою перевагою CRM є можливість зберігати повну історію взаємодії з клієнтами, аналізувати ефективність різних каналів збуту, формувати персоналізовані пропозиції та прогнозувати потреби у товарних запасах з урахуванням сезонності та попиту. Така інтеграція не обмежується лише технічним покращенням — вона має стратегічне значення, адже сприяє підвищенню ефективності операційної діяльності, зміцненню конкурентних переваг і підтримує зростання прибутковості підприємства в довгостроковій перспективі.

Методичні заходи передбачають перехід на більш деталізований аналітичний облік у розрізі номенклатурних груп, каналів збуту та регіонів, що відкриває можливості для формування управлінської звітності з розширеною аналітикою та поглибленим аналізом. Запровадження системи внутрішнього аудиту, навіть у спрощеному вигляді, допоможе регулярно перевіряти правильність відображення господарських операцій, своєчасно виявляти та

виправляти помилки, що значно підвищить достовірність фінансової інформації. Окрім того, оптимізація документообігу шляхом розширення застосування електронних первинних документів, таких як електронні акти, накладні та договори, дозволить зменшити використання паперових носіїв, скоротити час на оформлення документів та підвищити швидкість їх обробки. Це сприятиме загальній цифровізації бухгалтерії та підвищенню її продуктивності.

Виконання запропонованих заходів сприятиме суттєвому покращенню організації бухгалтерського обліку на МП «Контакт». По-перше, автоматизація та впровадження нових технологій дозволять скоротити час на обробку бухгалтерських операцій приблизно на 15–20%. Це досягається за рахунок зменшення ручної роботи, оптимізації документообігу та інтеграції різних інформаційних систем, що прискорює реєстрацію та аналіз даних.

По-друге, застосування чітко регламентованих процедур, внутрішнього аудиту і оновлення облікової політики значно знижує ризик помилок у звітності — приблизно на 30–40%. Це підвищує достовірність інформації, що є критично важливим як для внутрішнього управління, так і для виконання податкових зобов'язань.

Також збільшиться швидкість формування управлінської звітності завдяки деталізації аналітичного обліку та використанню інтегрованих систем, що дозволяють оперативно отримувати розгорнуті дані за номенклатурою, регіонами та каналами збуту. Це сприятиме більш обґрунтованому і швидкому прийняттю управлінських рішень.

Ще одним важливим аспектом є забезпечення захисту облікових даних від технічних збоїв через регулярне резервне копіювання на віддалені сервери. Такий захід знижує ризики втрати інформації, що може призвести до затримок і додаткових витрат на її відновлення. Крім того, оновлення програмного забезпечення і гнучке регламентування облікових процесів підвищують адаптивність підприємства до змін у законодавстві, що особливо актуально в умовах постійних реформ і посилення регуляторних вимог.

Комплексна оптимізація бухгалтерського обліку на МП «Контакт» не лише підвищить ефективність роботи бухгалтерської служби, зменшить навантаження на персонал та покращить якість фінансової інформації, а й створить додаткові конкурентні переваги підприємства. Це особливо важливо в сучасних умовах, коли оперативність, точність та прозорість обліку стають ключовими факторами успішної діяльності на ринку.

Для більш наочного розуміння впливу запропонованих заходів щодо оптимізації бухгалтерського обліку на МП «Контакт» наведемо порівняльну табл. 3.2, яка відображає ключові показники стану обліку до і після впровадження цих заходів.

Таблиця 3.2

Порівняння стану бухгалтерського обліку на МП «Контакт» до та після впровадження запропонованих заходів

Показник	Поточний стан	Стан після оптимізації	Орієнтовний ефект, %
Середній час обробки одного пакету первинних документів (акт, накладна, рахунок)	15–20 хв	10–12 хв	↓ 35–40%
Кількість технічних збоїв у роботі ПЗ за місяць	3–4 випадки	1 випадок або відсутні	↓ 70–80%
Рівень дублювання введення даних (відсутність інтеграції між системами)	20–25% операцій	5% або менше	↓ 75–80%
Ризик помилок у фінансовій та податковій звітності	Високий (3–4 виправлення щокварталу)	Низький (0–1 виправлення)	↓ 70%
Час формування управлінської звітності (місячний аналіз)	1–2 робочі дні	0,5–1 день	↓ 50–60%
Рівень автоматизації документообігу	50–60%	85–90%	↑ 30–35%
Ступінь деталізації аналітичного обліку	Обмежена (за рахунками і контрагентами)	Розширена (за номенклатурою, каналами збуту, регіонами)	↑ значно
Доступність актуальної інформації для керівництва	1–2 дні затримки	У день операції (реальний час)	↑ значно

Джерело: розроблено автором

Впровадження запропонованих заходів суттєво покращить якість і ефективність бухгалтерського обліку на МП «Контакт». Скорочення часу

обробки документів, зниження кількості технічних збоїв та помилок у звітності, а також підвищення рівня автоматизації й деталізації обліку сприятимуть більш оперативному і точному прийняттю управлінських рішень.

Значне покращення доступності актуальної інформації для керівництва у режимі реального часу дозволить швидше реагувати на зміни ринкової кон'юнктури та законодавства, що підвищить адаптивність підприємства до зовнішніх викликів. Загалом, комплексне впровадження цих заходів створить основу для підвищення конкурентоспроможності МП «Контакт» та забезпечить стабільність його фінансово-економічної діяльності в довгостроковій перспективі. Таким чином, реалізація запропонованих рішень є важливим кроком до модернізації бухгалтерського обліку та розвитку підприємства загалом.

3.2. Підвищення ефективності аудиту діяльності малого підприємства

Ефективна організація аудиту на малих підприємствах є ключовим чинником забезпечення достовірності фінансової інформації, мінімізації ризиків помилок, а також підвищення рівня довіри до звітності з боку різних користувачів – власників, інвесторів, партнерів та контролюючих органів. На прикладі МП «Контакт», що має специфіку зовнішньоекономічної діяльності, активну дилерську мережу та належить до платників ПДВ, особливу вагу набуває удосконалення аудиторської системи як інструменту не лише законодавчого контролю, а й ефективного управлінського моніторингу.

Ефективна організація аудиту на МП «Контакт» передбачає створення окремого структурного підрозділу внутрішнього аудиту або, у випадку обмежених ресурсів, призначення окремих фахівців, які спеціалізуюватимуться виключно на виконанні контрольних та аналітичних функцій. Такий організаційний крок має ключове значення для підвищення прозорості фінансово-господарської діяльності підприємства, адже він забезпечує чітке розмежування між процесами ведення бухгалтерського обліку та функціями контролю, що, у свою чергу, підвищує об'єктивність і незалежність аудиторських перевірок.

Створення внутрішнього аудиту дозволить впровадити системний та безперервний моніторинг усіх господарських операцій — від моменту їх ініціювання до відображення у фінансовій звітності. Фахівці підрозділу зможуть здійснювати перевірку відповідності внутрішніх процедур чинним законодавчим вимогам, корпоративним стандартам та політикам компанії. Це особливо важливо для запобігання порушенням, фінансовим зловживанням або шахрайству, а також для виявлення слабких місць у системі внутрішнього контролю.

Внутрішні аудитори матимуть змогу проводити як планові, так і позапланові перевірки, що забезпечить своєчасне виявлення відхилень, помилок та ризиків. Окремий акцент робитиметься на аналізі ефективності витрат, рентабельності проєктів та якості використання ресурсів підприємства. У разі виявлення проблем фахівці зможуть оперативно надавати рекомендації щодо їх усунення, а керівництво — швидко реагувати та впроваджувати коригувальні дії. Адже наявність незалежного внутрішнього аудиту підвищує довіру з боку зовнішніх партнерів, банків та інвесторів, оскільки підтверджує, що підприємство дотримується принципів прозорості та відповідальності в управлінні фінансами. Зрештою, це сприятиме не лише зниженню фінансових втрат, але й оптимізації управлінських рішень, що позитивно вплине на стабільність і прибутковість діяльності МП «Контакт».

Одним із ключових напрямків удосконалення аудиту на МП «Контакт» є впровадження сучасних автоматизованих технологічних рішень, які інтегруються з бухгалтерськими системами та дозволяють підвищити ефективність і точність аудиторських перевірок. Зокрема, важливу роль відіграють програмні продукти, що спеціалізуються на автоматизації аудиту та контролю фінансової інформації. Серед таких рішень варто виділити програму AuditExpert, яка призначена для автоматизації аудиторських процедур, включаючи вибіркочну перевірку операцій, аналіз аномалій у бухгалтерських даних та формування звітності за результатами аудиту. Цей інструмент дозволяє проводити глибокий аналіз ризиків та контрольних точок,

автоматично виявляючи нетипові або підозрілі операції, що суттєво зменшує час на перевірку та мінімізує людський фактор.

Також ефективним є використання систем електронного документообігу, наприклад, DocuWare, що забезпечують централізоване зберігання, обробку та контроль первинних документів у цифровому форматі. Впровадження електронного документообігу дозволяє не лише знизити ризик втрати або підробки документів, а й значно прискорити обробку інформації, автоматизувати узгодження та підписання документів, що позитивно впливає на швидкість формування звітності та зв'язок між структурними підрозділами.

Для моніторингу нетипових фінансових операцій і запобігання шахрайствам застосовуються спеціалізовані програмні продукти, такі як ACL Analytics або CaseWare IDEA. Ці системи аналізують великі обсяги даних, виявляють закономірності, аномалії та підозрілі транзакції, надаючи аудиторському персоналу детальні аналітичні звіти. Використання таких інструментів підвищує якість контролю та дозволяє оперативно реагувати на потенційні загрози.

Інтеграція цих автоматизованих рішень з основними бухгалтерськими системами, зокрема з BAS Бухгалтерія, що застосовуються на МП «Контакт», створює єдиний інформаційний простір, де дані синхронізуються в режимі реального часу. Це забезпечує точність обліку, зменшує дублювання введення інформації та підвищує швидкість отримання аналітичних даних для прийняття управлінських рішень.

Впровадження спеціалізованих програмних продуктів для аудиту, електронного документообігу та моніторингу операцій значно підвищить якість, оперативність і безпеку аудиторських процедур на МП «Контакт», що сприятиме зниженню ризиків та підвищенню довіри до фінансової звітності підприємства.

Підвищення кваліфікації аудиторів і бухгалтерів, які безпосередньо залучені до аудиторських процедур, є одним із ключових факторів забезпечення високої якості контролю і достовірності фінансової інформації. Постійне навчання персоналу дозволяє не лише оновлювати знання про діючі

бухгалтерські стандарти і зміни в податковому законодавстві, а й адаптуватися до новітніх підходів і технологій в аудиторській практиці. Це особливо важливо для підприємств із складною структурою операцій, таких як МП «Контакт», де необхідно враховувати особливості зовнішньоекономічної діяльності, валютних операцій та специфічні податкові режими.

Для ефективного підвищення кваліфікації доцільно організувати регулярні тренінги, семінари і вебінари, що проводяться як внутрішніми фахівцями, так і зовнішніми експертами — представниками профільних організацій, аудиторських компаній або навчальних центрів. Такі навчальні заходи мають охоплювати не лише теоретичні аспекти, але й практичні кейси, що дозволяють відпрацьовувати навички розпізнавання ризиків, аналізу документів і застосування сучасних методів аудиту.

Важливим елементом системи підвищення кваліфікації є регулярна оцінка рівня знань персоналу. Це може здійснюватися шляхом тестування, атестації або проведення внутрішніх аудиторських оглядів, які допомагають виявити слабкі місця та спрямувати подальше навчання у відповідні напрями. Такий підхід стимулює відповідальність співробітників за якість своєї роботи, а також забезпечує системність і безперервність професійного розвитку.

Завдяки систематичному навчанні і контролю за рівнем знань аудитори та бухгалтери зможуть краще ідентифікувати потенційні ризики, своєчасно застосовувати оновлені норми та стандарти, а також більш ефективно використовувати автоматизовані інструменти аудиту. В результаті підвищується загальна якість аудиторських процедур, знижується ризик помилок та шахрайств, що позитивно впливає на фінансову стабільність і репутацію МП «Контакт».

Важливо також вдосконалити систему внутрішнього контролю, що включає розробку чітких регламентів щодо оформлення та обробки господарських операцій, визначення контрольних точок і відповідальних осіб за їх виконання. Особлива увага має бути приділена операціям, пов'язаним із зовнішньоекономічною діяльністю, валютними розрахунками і податковою звітністю, де ризики помилок і порушень є найбільшими. Запровадження

автоматизованих засобів контролю допоможе забезпечити своєчасне виявлення невідповідностей і підвищить прозорість обліку.

Для досягнення максимальної ефективності аудиту необхідно оптимізувати взаємодію між внутрішнім і зовнішнім аудитом. Встановлення регулярного обміну інформацією, узгодження графіків перевірок та координація дій між відповідними підрозділами дозволять уникнути дублювання роботи, підвищити якість аудиторських висновків і прискорити усунення виявлених недоліків. Спільні навчання та обмін досвідом між внутрішніми і зовнішніми аудиторами сприятимуть уніфікації підходів і підвищенню загального рівня контролю.

Систематичне проведення податкового аудиту є важливим інструментом забезпечення фінансової стабільності та правової безпеки діяльності МП «Контакт». Такий аудит повинен включати комплексну перевірку правильності нарахування та своєчасності сплати ключових податків і зборів, зокрема податку на додану вартість (ПДВ), податку на прибуток підприємств та єдиного соціального внеску (ЄСВ). Перевірка має охоплювати всі етапи податкового процесу: від формування первинних документів і правильності їх відображення в обліку до складання та подання податкової звітності. Особливу увагу слід приділяти аналізу коректності застосування податкових ставок, порядку відображення податкового кредиту і зобов'язань з ПДВ, розрахунків авансових платежів з податку на прибуток та правильності визначення бази нарахування ЄСВ. Важливим завданням є своєчасне виявлення та виправлення помилок, що можуть призвести до донарахувань, пені чи штрафних санкцій з боку контролюючих органів.

Перевагою систематичного податкового аудиту є також можливість завчасного реагування на зміни в податковому законодавстві. Це дозволяє підприємству адаптувати внутрішні облікові процедури та документообіг без ризику порушення законодавчих норм, а також зменшити ймовірність виникнення спірних ситуацій із податковими органами.

Для підвищення якості перевірок доцільно залучати зовнішніх консультантів або аудиторські фірми, які володіють глибокими знаннями у

сфері податкового права та мають практичний досвід взаємодії з контролюючими органами. Це не лише забезпечить незалежну оцінку стану податкового обліку, а й надасть підприємству доступ до експертних рекомендацій щодо оптимізації податкового навантаження в рамках чинного законодавства.

Для ефективного впровадження запропонованих заходів на підприємстві пропонується наступний план заходів (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

**План реалізації заходів щодо підвищення ефективності аудиту на МП
«Контакт»**

Заходи	Термін виконання	Очікуваний ефект	Відповідальний
Створення структурного підрозділу внутрішнього аудиту	1 місяць	Підвищення незалежності та об'єктивності аудиторських перевірок, зниження фінансових ризиків	Директор, Головний бухгалтер
Впровадження програми AuditExpert для автоматизації аудиторських процедур	3 місяці	Скорочення часу перевірок, підвищення точності аудиту, автоматичне виявлення підозрілих операцій	ІТ-відділ, Відповідальний з аудиту
Запровадження системи електронного документообігу DocuWare	4 місяці	Підвищення швидкості обробки документів, зниження ризику втрати і фальсифікації, покращення зв'язку	ІТ-відділ, Головний бухгалтер
Використання аналітичних систем ACL Analytics або CaseWare IDEA для моніторингу	6 місяців	Підвищення якості контролю, своєчасне виявлення шахрайств і нетипових операцій	Відділ аудиту
Організація регулярних тренінгів, семінарів та вебінарів для аудиторів і бухгалтерів	Постійно, щоквартально	Підвищення професійної компетентності, актуалізація знань про стандарти і законодавство	Відділ кадрів, Керівник аудиту
Розробка та впровадження регламентів внутрішнього контролю із визначенням контрольних точок	3 місяці	Підвищення прозорості обліку, зниження ризику помилок, чіткість відповідальності	Керівництво, Відповідальний з аудиту
Оптимізація взаємодії між внутрішнім і зовнішнім аудитом	4 місяці	Уніфікація підходів, уникнення дублювань, підвищення якості аудиторських висновків	Керівництво, Відповідальний з аудиту
Проведення систематичного податкового аудиту з залученням зовнішніх консультантів	Щорічно	Мінімізація податкових ризиків, своєчасне реагування на зміни законодавства	Головний бухгалтер, зовнішні консультанти

Джерело: розроблено автором

План реалізації заходів щодо підвищення ефективності аудиту на МП «Контакт» охоплює комплекс дій, спрямованих на підвищення об'єктивності, точності та оперативності аудиторських процедур. Впровадження автоматизованих систем, удосконалення внутрішнього контролю, а також регулярне підвищення кваліфікації персоналу створюють основу для зниження фінансових і податкових ризиків. Чітке розподілення відповідальності та оптимізація взаємодії між внутрішнім і зовнішнім аудитом забезпечать прозорість обліку та покращать якість фінансової звітності підприємства. Реалізація запропонованих заходів сприятиме зміцненню довіри інвесторів і контролюючих органів, а також підвищенню загальної ефективності управління на МП «Контакт».

3.3. Удосконалення методів економічного аналізу для підвищення результативності управління малим підприємством

У сучасних умовах ефективно управління малими підприємствами неможливе без використання сучасних, комплексних і системних методів економічного аналізу, що базуються на глибокому вивченні фінансових і операційних показників. Традиційні підходи, які обмежуються лише базовими коефіцієнтами рентабельності та ліквідності, не здатні забезпечити повного розуміння економічного стану підприємства, особливо з урахуванням особливостей діяльності малого бізнесу, таких як нестабільність грошових потоків, високий рівень зовнішніх ризиків і обмежені ресурси.

Для підвищення результативності управління пропонується насамперед розширити спектр фінансових індикаторів, що аналізуються. Зокрема, важливо регулярно розраховувати і контролювати такі показники, як коефіцієнти оборотності запасів і дебіторської заборгованості, що допоможуть оцінити ефективність використання оборотних коштів. Аналіз структури витрат і їх динаміки дозволить виявити напрямки для оптимізації та зниження собівартості продукції або послуг. Крім того, застосування показників економічної доданої вартості (EVA) допоможе краще оцінити реальний прибуток підприємства з урахуванням вартості залученого капіталу.

Впровадження систематичного горизонтального і вертикального аналізу фінансової звітності є невід'ємною складовою сучасного економічного аналізу, що забезпечує всебічне розуміння фінансового стану підприємства та динаміки його розвитку. Горизонтальний аналіз передбачає порівняння окремих статей балансу і звіту про фінансові результати за кілька послідовних звітних періодів (місяці, квартали, роки). Такий підхід дозволяє відстежити тенденції змін — зростання або зниження певних показників, темпи розвитку окремих статей, а також виявити аномалії чи несподівані коливання, які можуть сигналізувати про проблеми або можливості для покращення.

Вертикальний аналіз, у свою чергу, здійснюється шляхом визначення питомої ваги окремих статей у загальній сумі активів, пасивів чи доходів підприємства за конкретний період. Це дає змогу оцінити структуру фінансових ресурсів, баланс між власним і позиковим капіталом, а також аналізувати, наскільки збалансованим є фінансовий стан. Наприклад, високий відсоток дебіторської або кредиторської заборгованості може свідчити про проблеми з обігом коштів і необхідність посилити контроль за розрахунками.

Поєднання горизонтального та вертикального аналізу дозволяє виявляти як тривалі тенденції розвитку підприємства, так і зміни у структурі активів і пасивів, які можуть бути пов'язані з сезонними коливаннями або впливом зовнішніх факторів. Завдяки цьому керівництво може своєчасно реагувати на потенційні загрози, наприклад, надмірне зростання заборгованості, що збільшує фінансові ризики, або зниження ліквідності, що ускладнює виконання поточних зобов'язань.

Регулярне використання цих методів аналізу сприяє підвищенню прозорості фінансової діяльності, формуванню обґрунтованих управлінських рішень та ефективному плануванню ресурсів, що є особливо важливим для малих підприємств з обмеженими фінансовими можливостями і високою чутливістю до змін ринкового середовища.

Особливу увагу слід приділити комплексному аналізу грошових потоків із застосуванням як прямого, так і непрямого методів, що є ключовими інструментами для управління ліквідністю та фінансовою стабільністю

підприємства. Прямий метод аналізу полягає у детальному обліку та класифікації всіх грошових надходжень і виплат за операційною, інвестиційною та фінансовою діяльністю. Це дозволяє отримати чітку картину руху грошових коштів у розрізі конкретних джерел і напрямків використання, що є важливим для оперативного контролю та прийняття управлінських рішень.

Непрямий метод базується на коригуванні чистого прибутку підприємства з урахуванням змін у статтях балансу, які впливають на рух грошових коштів, таких як дебіторська і кредиторська заборгованість, запаси, нараховані витрати тощо. Цей підхід допомагає виявити причини різниць між бухгалтерським прибутком і фактичними грошовими потоками, що особливо корисно для аналізу ефективності операційної діяльності та визначення джерел фінансування.

Для малого підприємства, такого як МП «Контакт», де дефіцит обігових коштів часто призводить до затримок у розрахунках, прострочень платежів і втрати ділової репутації, систематичний аналіз грошових потоків стає життєво необхідним. Він дозволяє своєчасно виявляти потенційні касові розриви — періоди, коли витрати перевищують надходження, що може спричинити кризу ліквідності. Завдяки цьому керівництво має змогу заздалегідь планувати заходи з поповнення коштів, оптимізації витрат або пошуку додаткових джерел фінансування.

Аналіз грошових потоків на основі обох методів створює надійну базу для фінансового прогнозування. Це допомагає оцінити майбутні потреби підприємства в грошових ресурсах, оптимізувати структуру капіталу і приймати стратегічні рішення, спрямовані на забезпечення стабільності і розвитку. Впровадження такого підходу значно підвищує ефективність управління фінансами малого підприємства, зменшує ризики несподіваних дефіцитів та сприяє покращенню його загальної фінансової стійкості.

Для підвищення точності, оперативності та якості економічного аналізу на малих підприємствах важливо впроваджувати сучасні інформаційні технології, які дозволяють інтегрувати різноманітні бізнес-процеси в єдину

цифрову екосистему. Зокрема, використання ERP-систем, таких як BAS ERP, є одним із найбільш ефективних шляхів досягнення цієї мети. BAS ERP забезпечує комплексне управління підприємством, об'єднуючи бухгалтерський, управлінський, фінансовий та податковий облік в одному середовищі. Це дозволяє автоматизувати збір та обробку даних, знизити ризик помилок, уникнути дублювання інформації і створити надійну базу для подальшого аналізу.

Особливістю BAS ERP є можливість централізованого контролю за всіма операціями підприємства — від закупівель і виробництва до продажів і фінансів. Це дозволяє отримувати повну картину бізнес-процесів у реальному часі, що є критично важливим для швидкого реагування на зміни ринку або внутрішні виклики. Крім того, система підтримує налаштування різноманітних звітів та аналітичних форм, що відповідають специфіці малого підприємства і потребам управлінського персоналу.

Для візуалізації та поглибленого аналізу даних доцільно використовувати сучасні інструменти бізнес-аналітики, такі як Microsoft Power BI або QlikSense. Ці платформи дозволяють інтегрувати інформацію з BAS ERP, Excel, CRM-систем та інших джерел, створюючи інтерактивні дашборди з ключовими показниками ефективності (KPI). Завдяки інтуїтивно зрозумілим графікам, діаграмам і таблицям, користувачі можуть швидко оцінити поточний стан підприємства, виявити відхилення від плану та зробити обґрунтовані управлінські рішення. Також Microsoft Power BI і QlikSense підтримують можливість глибокого аналізу даних, зокрема сегментації, порівняння періодів, виявлення трендів і кореляцій. Це відкриває додаткові можливості для прогнозування, планування і оптимізації діяльності підприємства. Використання таких технологій не тільки підвищує точність аналізу, але й значно скорочує час підготовки звітності, що є особливо важливим для малих підприємств із обмеженими ресурсами.

Для малих підприємств особливо корисним є впровадження автоматизованих систем звітності, які дозволяють швидко формувати стандартизовані та кастомізовані аналітичні звіти. Наприклад, модулі

ІС:Підприємство (версії для малого бізнесу) дають змогу автоматизувати збір даних, проводити порівняльний аналіз і формувати управлінські звіти з мінімальними затратами часу.

Ще одним важливим кроком є регулярне проведення внутрішніх аудитів та ревізій, які повинні включати перевірку правильності формування облікових даних, оцінку відповідності господарських операцій внутрішнім регламентам, а також виявлення потенційних ризиків і невідповідностей. Впровадження таких процедур допоможе підтримувати високу якість інформації та своєчасно реагувати на виявлені проблеми.

Не менш важливим напрямком удосконалення економічного аналізу на малих підприємствах є розвиток і вдосконалення системи аналізу ризиків. Ефективне управління ризиками є запорукою стабільності бізнесу, особливо у випадках невизначеності ринкових умов, змін у законодавстві чи фінансових коливань. Для цього підприємству необхідно впроваджувати комплексний підхід, який поєднує як кількісні, так і якісні методи оцінки ризиків. Методи кількісної оцінки ризиків дозволяють вимірювати потенційний вплив різних загроз у грошовому еквіваленті або у відсотковому співвідношенні, що дає змогу зрозуміти масштаб можливих втрат. Застосування таких інструментів, як стрес-тестування фінансових моделей, допомагає прогнозувати поведінку підприємства у критичних ситуаціях — наприклад, при різкому падінні доходів або збільшенні витрат. Цей аналіз дозволяє виявити найуразливіші точки бізнесу і розробити стратегії для їх послаблення.

Якісна оцінка ризиків базується на експертних методах, що включають визначення ймовірності настання ризикових подій, а також їх впливу на операційну, фінансову та стратегічну діяльність підприємства. Застосування матриць ризиків дає можливість наочно відобразити співвідношення між ймовірністю виникнення загроз і їхньою потенційною шкодою. Такий візуальний інструмент допомагає керівництву пріоритизувати ризики і концентрувати ресурси на найнебезпечніших з них.

Аналіз сценаріїв доповнює картину, дозволяючи моделювати різні варіанти розвитку подій — від оптимістичних до критичних. Це сприяє

розробці адаптивних планів дій, які можуть швидко коригуватися залежно від змін зовнішнього чи внутрішнього середовища підприємства.

Впровадження такої системи аналізу ризиків на малому підприємстві дозволяє не лише оперативно реагувати на потенційні загрози, а й планувати превентивні заходи, що мінімізують можливі втрати. Це підвищує загальну стійкість бізнесу, покращує довіру з боку партнерів і інвесторів, а також сприяє ефективнішому використанню ресурсів.

Також важливо організувати систематичне навчання та підвищення кваліфікації відповідальних працівників, які здійснюють економічний аналіз. Проведення регулярних тренінгів з використання сучасних аналітичних інструментів, фінансового моделювання та оцінки ризиків сприятиме підвищенню професійного рівня персоналу та якості прийнятих рішень.

Таким чином, комплексне удосконалення методів економічного аналізу на основі розширеного набору показників, застосування сучасних ІТ-рішень, системного внутрішнього аудиту та управління ризиками сприятиме підвищенню оперативності, точності та ефективності управлінських процесів. Це дозволить малим підприємствам не лише своєчасно виявляти проблемні зони, але й ефективно планувати розвиток, оптимізувати використання ресурсів і підвищувати конкурентоспроможність на ринку.

Запропоновані заходи з оптимізації бухгалтерського обліку на МП «Контакт» передбачають удосконалення організаційних, технічних та методичних аспектів ведення обліку. Основними напрямками змін є:

- впровадження сучасного програмного забезпечення для автоматизації бухгалтерських процесів;
- стандартизація та уніфікація форм первинних документів;
- підвищення кваліфікації облікового персоналу шляхом проведення цільових тренінгів;
- впровадження електронного документообігу та оптимізація процедури обробки звітності;
- інтеграція бухгалтерської системи з підсистемами управлінського обліку та контролю запасів.

Очікується, що реалізація цих заходів призведе до зменшення часу на виконання операцій, скорочення кількості помилок, зниження технічних збоїв і підвищення продуктивності праці, що у підсумку позитивно вплине на фінансові результати підприємства.

Збільшення чистого доходу від реалізації продукції прогнозується за рахунок більш точного та своєчасного формування фінансової інформації, що дозволить керівництву швидше приймати рішення щодо постачання, цінової політики та управління запасами. Зменшення загальної суми витрат пов'язане зі скороченням трудових і часових витрат на обробку документів, зменшенням кількості помилок, що призводять до штрафних санкцій, а також із зниженням витрат на технічне обслуговування за рахунок оновлення та стабілізації роботи програмного забезпечення.

Підвищення продуктивності праці обумовлене автоматизацією рутинних операцій та більш раціональним розподілом робочого часу співробітників бухгалтерії. Скорочення середнього часу обробки документів та зменшення кількості помилок у звітності сприятиме підвищенню оперативності управління і покращенню іміджу підприємства перед контролюючими органами та партнерами. Зростання рівня автоматизації документообігу забезпечить зручність доступу до даних, зниження ризиків втрати інформації та підвищення загальної ефективності роботи підприємства. У табл. 3.4 наведено прогноз очікуваного економічного ефекту від впровадження запропонованих заходів.

Таблиця 3.4

Економічний ефект від впровадження запропонованих заходів МП

«Контакт»

Показник	2024 рік	Прогноз	Відхилення	Темп приросту, %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	223262,6	245589	22326,3	10
Загальна сума витрат, тис. грн	201328,7	191262	-10066,4	-5
Продуктивність праці, тис. грн/особу	6566,5	7551,5	985,0	15

Джерело: розроблено автором

Аналіз даних, наведених у таблиці, свідчить, що впровадження запропонованих заходів на МП «Контакт» матиме відчутний економічний ефект. Очікується зростання чистого доходу від реалізації продукції на 22 326,3 тис. грн або 10 %, що є результатом підвищення ефективності управління ресурсами та оптимізації облікових процесів. Загальна сума витрат зменшиться на 10 066,4 тис. грн (-5 %), що обумовлено скороченням трудових і часових витрат, зниженням кількості помилок та більш раціональним використанням матеріальних і технічних ресурсів. Продуктивність праці зросте на 985,0 тис. грн/особу (15 %), що підтверджує позитивний вплив автоматизації та модернізації бухгалтерського обліку на результативність роботи персоналу. У комплексі ці зміни забезпечать підвищення конкурентоспроможності підприємства та зміцнення його фінансової стабільності. Динаміка продуктивності праці після впровадження запропонованих заходів щодо удосконалення організації бухгалтерського обліку та аудиту на МП «Контакт» представлена на рис. 3.1.

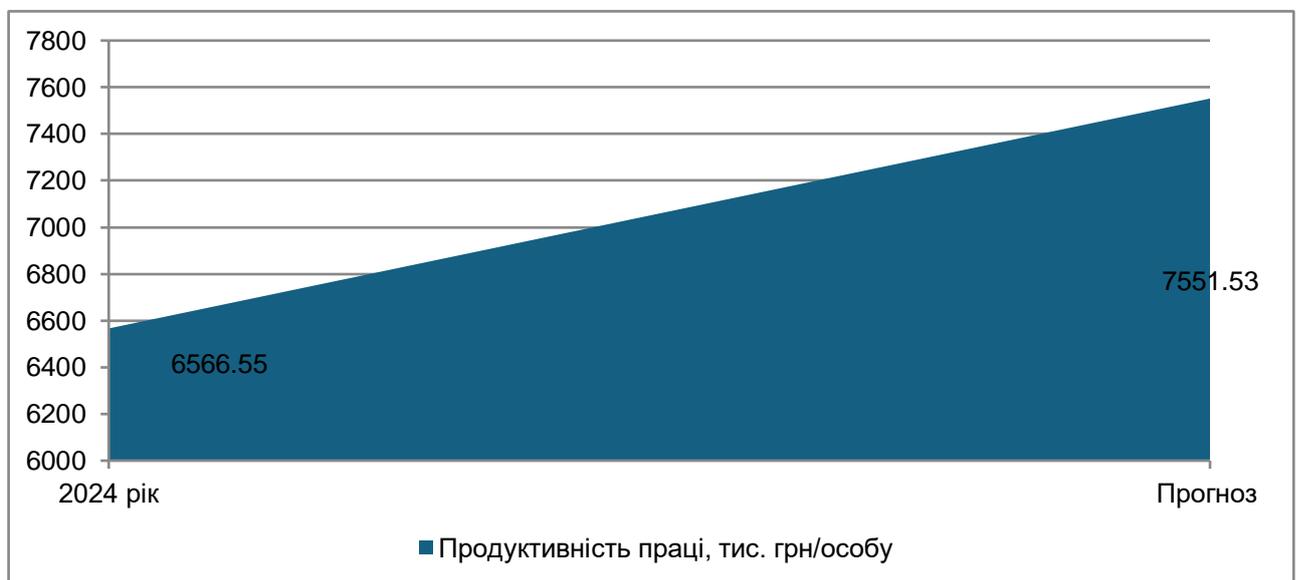

Рис. 3.1. Динаміка продуктивності праці після впровадження запропонованих заходів щодо удосконалення організації бухгалтерського обліку та аудиту на МП «Контакт»

Джерело: розроблено автором

Таким чином, запропоновані організаційні, технічні та методичні заходи дозволяють створити на МП «Контакт» сучасну, автоматизовану та надійну систему обліку й аудиту. Вони забезпечують оптимізацію роботи бухгалтерії, підвищення достовірності фінансової інформації, зниження ризиків помилок і прискорення документообігу. Очікуваний результат – скорочення часу обробки документів, зменшення кількості збоїв, розширення аналітичних можливостей та зміцнення фінансової дисципліни, що сприятиме конкурентоспроможності підприємства.

ВИСНОВКИ

Особливості ведення бухгалтерського обліку на малих підприємствах визначаються специфікою їхньої діяльності, розмірами та нормативно-правовою базою, що регламентує облікові процеси в Україні. Малий бізнес, як важлива складова національної економіки, потребує адаптивної, простої та водночас надійної облікової системи, яка забезпечує достовірність фінансової інформації при мінімальному адміністративному навантаженні. Законодавство України надає малим підприємствам право самостійно обирати систему оподаткування (загальну чи спрощену), форму бухгалтерського обліку (журнальну, просту, спрощену або автоматизовану) та спосіб організації обліку з урахуванням масштабу їх діяльності та особливостей ведення бізнесу. Спрощена система оподаткування і обліку є популярною серед малих підприємств через легкість адміністрування та зменшення витрат на ведення бухгалтерії, хоча й має певні обмеження в деталізації обліку і податковому плануванні. Водночас підприємства на загальній системі мають більші можливості для гнучкого управління податками та формування детальної фінансової звітності. Такий баланс гнучкості та регуляції створює сприятливі умови для розвитку малого підприємництва в Україні, що є важливим чинником стабілізації та зростання економіки країни.

Економічний аналіз виступає одним із ключових інструментів управління малим бізнесом, що забезпечує комплексну оцінку фінансового стану підприємства, виявлення внутрішніх резервів і факторів, які впливають на його конкурентоспроможність. У сучасних ринкових умовах він дозволяє малим підприємствам не лише контролювати результати діяльності, але й своєчасно адаптуватися до змін, прогнозувати перспективи розвитку, приймати обґрунтовані управлінські рішення та підвищувати ефективність використання ресурсів. Застосування різноманітних методик економічного аналізу — факторного, порівняльного, стохастичного, маржинального та інших — надає змогу глибоко вивчати причини відхилень у діяльності, оцінювати фінансову стабільність, оптимізувати витрати і мінімізувати ризики. Водночас, незважаючи на значний потенціал економічного аналізу, його впровадження у

малому бізнесі часто ускладнюється через обмеженість ресурсів і нестачу кваліфікованих кадрів. Проте інтеграція економічного аналізу у систему управління малих підприємств сприяє підвищенню прозорості фінансової діяльності, покращенню стратегічного планування і зміцненню позицій на конкурентному ринку. Завдяки цьому підприємства можуть ефективніше використовувати свої можливості, оперативно реагувати на виклики зовнішнього середовища і забезпечувати стійке зростання в довгостроковій перспективі. Отже, економічний аналіз є необхідною умовою підвищення ефективності, фінансової дисципліни та конкурентоспроможності малих підприємств, а його системне застосування створює основу для сталого розвитку бізнесу в мінливих економічних умовах.

Аудит відіграє ключову роль у системі контролю та управління малими підприємствами, забезпечуючи підвищення прозорості фінансової звітності, виявлення ризиків і недоліків, а також сприяючи прийняттю обґрунтованих управлінських рішень. Особливості малого бізнесу — обмеженість ресурсів, спрощена структура обліку, відсутність обов'язкового аудиту — потребують адаптації методології аудиту, яка має бути гнучкою, ефективною і пристосованою до специфіки таких підприємств. Методологія аудиту малих підприємств включає етапи планування, оцінки внутрішнього контролю, збору й перевірки доказів, аналізу результатів і формування офіційного аудиторського висновку. Вона базується на застосуванні комплексних процедур, що дозволяють забезпечити достовірність фінансової звітності при мінімальних затратах часу і ресурсів. Особлива увага приділяється не лише перевірці відповідності звітності нормативним вимогам, а й розробці практичних рекомендацій для вдосконалення облікових процесів і системи внутрішнього контролю. Таким чином, аудит на малих підприємствах є важливим інструментом підвищення їх фінансової стабільності та конкурентоспроможності, сприяє розвитку бізнесу і зміцненню довіри з боку інвесторів, кредиторів та інших зацікавлених сторін. Впровадження сучасних аудиторських підходів і адаптація міжнародних стандартів до українських реалій створює передумови для сталого розвитку малого підприємництва.

Організація бухгалтерського обліку на малому підприємстві «Контакт» є системною, структурованою та відповідає вимогам чинного законодавства України. Впровадження сучасного програмного забезпечення, зокрема BAS Бухгалтерія та М.Е.Дос, забезпечує автоматизацію більшості облікових процесів, підвищує точність ведення обліку та сприяє оперативному формуванню фінансової і податкової звітності. Чіткий розподіл функцій між головним бухгалтером та двома бухгалтерами дозволяє ефективно виконувати всі основні облікові операції, забезпечуючи якість, достовірність і своєчасність облікової інформації. Наявність усталених процедур, внутрішнього контролю та адаптованої облікової політики дає змогу підприємству підтримувати високий рівень фінансової дисципліни, уникати помилок і штрафів, а також своєчасно виконувати податкові зобов'язання. Водночас, існують певні виклики, пов'язані з обмеженим кадровим ресурсом, необхідністю регулярного технічного супроводу програмного забезпечення та адаптації традиційних процедур до сучасних умов цифровізації. Загалом бухгалтерський облік на МП «Контакт» організований на достатньо високому рівні, що забезпечує достовірне, повне і своєчасне відображення господарських операцій. Це створює надійну основу для ефективного управління підприємством, оптимізації фінансових процесів та підтримки стабільної діяльності в умовах сучасного ринку.

Проведений аналіз фінансового стану МП «Контакт» за 2022–2024 роки дозволяє зробити висновок, що підприємство загалом демонструє позитивну динаміку фінансового розвитку та поступове зміцнення економічної стійкості. Попри певні коливання в структурі активів, результати свідчать про ефективне управління фінансовими ресурсами та зростання потенціалу підприємства. Загальний обсяг активів зріс на 38,4% за три роки, що відображає розширення масштабів діяльності. При цьому відбулося перерозподілення структури активів у бік збільшення оборотних — їхня частка значно підвищилась, що свідчить про посилення ліквідності та здатність оперативно реагувати на зміни ринку. Необоротні активи, навпаки, зменшилися, що може свідчити як про скорочення інвестиційної активності, так і про ефективніше використання

наявних ресурсів. Показники використання основних засобів характеризуються зниженням фондомісткості та зростанням фондівіддачі, що підтверджує підвищення ефективності їх використання. Разом із тим збільшення коефіцієнта зносу вказує на потребу у модернізації обладнання для збереження конкурентоспроможності у довгостроковій перспективі. Фінансова стійкість підприємства суттєво посилилася: частка власного капіталу у структурі пасивів зросла, коефіцієнт автономії досяг рівня 0,96, що свідчить про майже повну незалежність від зовнішніх джерел фінансування. Зниження коефіцієнта фінансової залежності та стабільно низький рівень заборгованості додатково підтверджують позитивну динаміку у сфері фінансової безпеки. Показники ліквідності також свідчать про значне покращення фінансового стану: усі коефіцієнти мають зростаючу тенденцію, що вказує на достатність оборотних коштів для покриття короткострокових зобов'язань. Підприємство має значний запас фінансової гнучкості, що створює умови для стабільного функціонування та подальшого розвитку. У цілому, МП «Контакт» перебуває у фінансово стабільному стані, характеризується високою ліквідністю, зростанням власного капіталу та ефективним використанням ресурсів. Разом із тим актуальним залишається питання оновлення основних засобів і підтримання належного рівня інвестиційної активності для забезпечення сталого розвитку в майбутньому.

Ефективна організація аудиту на МП «Контакт» є ключовим фактором забезпечення достовірності фінансової інформації, зниження податкових і операційних ризиків, а також підвищення рівня довіри з боку партнерів, інвесторів і контролюючих органів. З огляду на особливості діяльності підприємства, аудит виконує не лише функцію перевірки звітності, а й стає важливим інструментом управлінського контролю і підтримки фінансової стабільності. Впроваджена система аудиту охоплює внутрішній, зовнішній, податковий та операційний аудити, що забезпечує комплексний і багаторівневий контроль за всіма аспектами діяльності. Послідовне виконання етапів аудиту, починаючи з планування і закінчуючи моніторингом виконання рекомендацій, створює умови для своєчасного виявлення та усунення недоліків,

підвищення якості обліку та оптимізації управлінських процесів. Разом із тим, аналіз організації аудиту виявив певні недоліки, зокрема відсутність спеціалізованого підрозділу внутрішнього аудиту, поєднання функцій обліку та контролю у одних і тих же працівників, а також недостатнє використання сучасних автоматизованих аналітичних засобів. Удосконалення системи аудиту сприятиме не лише дотриманню нормативних вимог, а й підвищенню інвестиційної привабливості, зміцненню фінансової стійкості та покращенню репутації МП «Контакт» на ринку, що є важливою умовою успішного розвитку підприємства в умовах сучасної економіки.

Проведений аналіз поточної організації бухгалтерського обліку на МП «Контакт» виявив як суттєві переваги, так і певні недоліки, що впливають на ефективність облікової системи. Запропонований комплекс заходів з оптимізації — організаційних, технічних і методичних — має на меті усунення виявлених проблем і подальше підвищення продуктивності бухгалтерської служби. Впровадження додаткових посад і чіткого розподілу обов'язків, оновлення внутрішньої документації, аутсорсинг спеціалізованих функцій дозволять знизити навантаження на персонал та підвищити якість обліку. Технічні рішення, зокрема оновлення програмного забезпечення, резервне копіювання даних та інтеграція з CRM, забезпечать стабільність, безпеку та оперативність інформаційних процесів. Методичні заходи, зокрема деталізація аналітичного обліку, впровадження внутрішнього аудиту та розширення електронного документообігу, сприятимуть підвищенню достовірності інформації і якості управлінських рішень. Реалізація цих заходів дозволить суттєво скоротити час обробки документів, зменшити ризики помилок і технічних збоїв, а також підвищити автоматизацію і глибину аналітики. Це забезпечить своєчасне отримання керівництвом актуальної інформації в режимі реального часу, що підвищить оперативність і якість управління підприємством. Запропоновані заходи створять міцну основу для модернізації бухгалтерського обліку на малому підприємстві, сприятимуть зміцненню його конкурентоспроможності, фінансовій стабільності та сталому розвитку в сучасних умовах ринку.

Ефективна організація аудиту є невід'ємною складовою забезпечення достовірності фінансової інформації та мінімізації ризиків на малих підприємствах, зокрема на МП «Контакт». Запровадження окремого структурного підрозділу внутрішнього аудиту або спеціалізованих фахівців дозволяє підвищити об'єктивність і незалежність контролю, здійснювати системний моніторинг господарських операцій і своєчасно виявляти порушення чи ризики. Впровадження сучасних автоматизованих технологічних рішень, таких як AuditExpert, DocuWare, ACL Analytics та CaseWare IDEA, сприяє підвищенню точності, оперативності та безпеки аудиторських процедур, мінімізуючи людський фактор і знижуючи ризики шахрайств. Інтеграція цих систем з основним бухгалтерським програмним забезпеченням створює єдиний інформаційний простір для швидкого доступу до актуальної інформації. Особливу увагу слід приділити систематичному підвищенню кваліфікації аудиторів та бухгалтерів через регулярні тренінги, семінари та оцінку рівня знань, що забезпечує адаптацію до змін законодавства та новітніх технологій. Паралельно необхідно вдосконалювати систему внутрішнього контролю, регламентувати контрольні точки та відповідальність за їх дотримання, що підвищує прозорість обліку. Координація та оптимізація взаємодії між внутрішнім і зовнішнім аудитом сприяє уніфікації підходів, уникненню дублювання робіт і підвищенню якості аудиторських висновків. Регулярний податковий аудит із залученням зовнішніх консультантів дозволяє своєчасно реагувати на законодавчі зміни, мінімізувати податкові ризики і забезпечувати правову безпеку діяльності підприємства. Запропонований план заходів щодо підвищення ефективності аудиту на МП «Контакт» створює комплексну основу для зміцнення контролю, підвищення достовірності фінансової звітності та стабільності підприємства, а також для зростання довіри з боку партнерів, інвесторів і контролюючих органів. Реалізація цих рекомендацій сприятиме покращенню управління, зниженню фінансових ризиків та забезпечить сталий розвиток малого підприємства в умовах сучасного ринку.

Удосконалення методів економічного аналізу є ключовим чинником підвищення ефективності управління малими підприємствами в умовах

сучасної економіки. Розширення набору фінансових показників, застосування комплексного горизонтального та вертикального аналізу, а також систематичний аналіз грошових потоків забезпечують більш глибоке і всебічне розуміння фінансового стану підприємства, що є особливо актуальним для малого бізнесу з його специфічними ризиками і обмеженими ресурсами. Впровадження сучасних інформаційних технологій, зокрема ERP-систем (наприклад, BAS ERP) та інструментів бізнес-аналітики (Microsoft Power BI, QlikSense), сприяє автоматизації збору та обробки даних, підвищенню точності та оперативності аналізу, що полегшує прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Регулярний внутрішній аудит і розвинена система управління ризиками дозволяють своєчасно виявляти та мінімізувати фінансові загрози, забезпечуючи стабільність і розвиток підприємства. Завдяки запровадженню організаційних, технічних і методичних заходів, таких як стандартизація документів, підвищення кваліфікації персоналу, електронний документообіг та інтеграція бухгалтерського обліку з управлінськими системами, досягається оптимізація облікових процесів. Це призводить до зменшення помилок, скорочення часу обробки інформації, підвищення продуктивності праці та загального покращення фінансових результатів малого підприємства. Прогнозоване зростання чистого доходу, одночасне зниження витрат і підвищення продуктивності праці на прикладі МП «Контакт» свідчать про високий потенціал реалізації таких удосконалень. Загалом, комплексний підхід до економічного аналізу сприяє підвищенню прозорості фінансової діяльності, ефективнішому плануванню ресурсів і зміцненню конкурентних позицій малого підприємства на ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Податковий кодекс України: Закон України № 821 – IX від 21.07.2020 зі змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 16.08.2025).
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. № 39 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text> (дата звернення: 26.07.2025).
3. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України № 2258-VIII від 21.12.2017. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19/ed20171221#Text> (дата звернення 20.08.2025).
4. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996–XIV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 25.08.2025).
5. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України від 18.01.2025, № 4618-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text> (дата звернення: 12.08.2025).
6. Артюх О. В., Колосов А. С. Вплив цифровізації на бухгалтерський облік: виклики та перспективи. *Науковий вісник Одеського економічного університету*. 2023. № 44. С. 44-50.
7. Бай С. П., Смирна, О. В. Діагностика фінансового стану підприємства: сутність та значення. *Грааль науки: міжнар. наук. журнал*. 2024. № 35. С. 45-48.
8. Бегун С. Особливості аналізу фінансового стану підприємства в умовах воєнного стану. *Економічний журнал Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2022. № 4(32). С. 36-42.
9. Візіренко С. В., Копил Я. М. Удосконалення методики аудиту фінансових результатів діяльності підприємства та його фінансового стану. *Управління змінами та інновації*. 2021. №1. С. 18-23.

10. Герасименко Т. О., Медвідь Л. Г., Пономаренко М. В. Розвиток економічного аналізу у контексті формування його нової парадигми. *Вісник ЛТЕУ. Економічні науки*. 2022. № 69. С. 48-52.
11. Гладчук Г. Г., Дроздова О. Г., Жидовська Н. М. Використання диджитал-інструментів для аудиту бухгалтерської звітності в Україні. *Актуальні питання економічних наук*. 2024. № 6. С. 150-155.
12. Гоголь Т.А. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємств малого бізнесу: монографія. Чернігів: Видавець Лозовий В.М., 2014. 384 с.
13. Гончарук С. М., Корпан К. І. Адаптація обліку і контролю діяльності малих підприємств до реалій воєнного стану та післявоєнного відновлення бізнесу в Україні. *Проблеми економіки*. 2024. № 3. С. 283-289.
14. Добрунік Т. Спрощена система оподаткування: фіскальна значимість та пріоритети розвитку. *Економіка та суспільство*. 2024. № 60. С. 207-212.
15. Довбуш А.В., Давидовська Г.І. Особливості організації обліку на підприємствах малого бізнесу в Україні. *Інноваційна економіка*. 2020. № 5. С. 162-167.
16. Довжик О. Особливості формування системи управлінського обліку на малих підприємствах в Україні. *Економіка та суспільство*. 2021. № 25. С. 115-121.
17. Дроздова О. Г. Особливості організації обліку на підприємствах малого бізнесу в Україні. In *The 6 th International scientific and practical conference "Modern problems of science, education and society"*. 2023. SPC "Sci-conf. com. ua", Kyiv, Ukraine. P. 457-463.
18. Єдиний податок в Україні у 2025 році: групи платників єдиного податку. URL: <https://services.dtki.ua/catalogues/indexes/14-jedinii-podatok-v-ukrayini-u-2025-roci-grupi-platnikiv-jedinogo-podatku> (дата звернення: 27.10.2025).
19. Коваль О. В., Томчук О. Ф. Бухгалтерський облік в умовах цифровізації. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2024. № 1 (67). С. 23-37.

20. Королюк Т. М., Мазуренок О. Р. Діджиталізація діяльності підприємств: тенденції, цифровий облік, перспективи. *Галицький економічний вісник*. 2021. № 70(3). С. 59-70.

21. Королюк Т. М., Співак С. М., Ратинський В. В. Облік в управлінні підприємством в умовах цифрової економіки. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 85(6). С. 88-96.

22. Краузе О. І., Синькевич Н. І., Юрик Н. Є. Економічний аналіз та контроль кризових явищ у діяльності підприємств. *Галицький економічний вісник*. 2024. № 86(1). С. 14-24.

23. Кріль А. Доцільність впровадження системи внутрішнього контролю суб'єктами малого підприємництва. *Економіка та суспільство*. 2024. № 61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-148>.

24. Лагодієнко Н. В., Белінська К. В. Специфічні особливості проведення аудиту малих підприємств в умовах поширення пандемії COVID-19. *ModernEconomics*. 2021. №27(2021). С. 84-88. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V27\(2021\)-11](https://doi.org/10.31521/modecon.V27(2021)-11).

25. Лемішовська О., Лінинська В. Бухгалтерський облік в умовах впровадження інформаційних технологій і систем. *Економіка та суспільство*. 2022. № 44. С. 247-253.

26. Литвин Б.М., Стельмах М.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ: «Хай-Тек Прес», 2008. 336 с.

27. Лобачева І. Ф., Коцеруба Н. В., Поліщук Н. В. Економічний аналіз ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. *Приазовський економічний вісник. класичний приватний університет*. 2022. № 1 (30). С. 119-125.

28. Мале підприємство «Контакт». URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/21076154/ (дата звернення: 11.08.2025).

29. Маркус О., Сахарук М. Особливості організації обліку у суб'єктів малого підприємництва. *Молодий вчений*. 2020. № 10 (86). С. 223-228. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-10-86-47>.

30. Маряниченко Б., Педько А. Класифікація податків за ступенем фіскальної ефективності. *Економіка та суспільство*. 2025. № 72. С. 85-88.
31. Михайленко О., Ніколаєнко С. Особливості аналізу і аудиту господарської діяльності підприємств в умовах воєнного стану. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences*. 2022. № 308(4). С. 163-168.
32. Мних Є. В. Економічний аналіз: підручник. Київ: Знання, 2011. 630 с.
33. Мурашко І. С. Проблеми автоматизації бухгалтерського обліку малих підприємств. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2022. № 1 (01). С. 62-65.
34. Нікіфорова Є. В., Уманська В. Г. Роль методів економічного аналізу при проведенні аудиту фінансового стану підприємства. *Актуальні проблеми обліково-аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю: Матеріали XI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції*. 2023. Мукачєво. С. 81-83.
35. Новіков В. В. Організаційні та методичні аспекти економічного аналізу в малих підприємствах. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2024. № 22. С. 118-125.
36. Офіційний сайт МП «Контакт». URL: <https://www.mirgorod.biz/> (дата звернення: 13.08.2025).
37. Перцевий Я. Д., Дмитренко А.В. Сучасні перспективи та виклики обліку, аудиту та оподаткування підприємств в Україні. Сталий розвиток: виклики та загрози в умовах сучасних реалій: матеріали III Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. Полтава: Нац. ун-т ім. Ю. Кондратюка. 2025. № 5. С. 150-155.
38. Портоварас Т. Види сучасного економічного аналізу та їх характеристика. *Acta Academia eBeregsasiensis.Economics*. 2023. № 4. С. 516-527.
39. Ратинський В. Бухгалтерський облік і аналіз: перспективи для малого бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2021. № 25. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-18> (дата звернення: 15.08.2025)..

40. Синькевич Н., Краузе О. Економічний аналіз: перспективи розвитку в умовах діджиталізації економіки. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 2. С. 8-15.
41. Скрипник С.В., Лавров Р.В., Шепель І.В. Облік і оподаткування суб'єктів малого підприємництва. 2023. № 52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-61>.
42. Терещенко А., Лизунова О. М. Особливості здійснення аудиту на малих підприємствах. *Сучасні тенденції розвитку економіки та обліку: наукові горизонти*: Збірник тез доповідей. Луцьк: ДВНЗ «ДонНТУ». 2023. С. 57-62.
43. Фабіянська В. Сутність організації бухгалтерського обліку / В. Фабіянська. *Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє*. 2014. № 19(2). С. 214-222.
44. Федун В., Люба А., Ковтонюк І. Цифрові інновації та їх вплив на бухгалтерський облік. *Економічний аналіз*. 2024. № 34(2). С. 440-452.
45. Федько І. Внесок малого і середнього бізнесу в ключові компоненти соціально-економічного розвитку України. *Економіка та суспільство*. 2024. № 67. С. 115-122.
46. Фінансова звітність Малого підприємства «Контакт». URL: <https://clarity-project.info/edr/21076154/yearly-finances>(дата звернення: 13.08.2025).
47. Чернишова Л. В. Економічний аналіз суб'єктів господарювання: перспективи розвитку. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2022. № 6. С. 40-47.
48. Шестерняк М. М. Сучасний економічний аналіз та його основні види. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. № 20. С. 158 – 161.
49. Шкарабан С., Лазаришина І. Організація економічного аналізу: удосконалення теоретичних засад. *Економічний аналіз*. 2010. № 7. С. 11-14.
50. Якимчук Т., Лисенко О. Місце аналізу в системі менеджменту підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. № 4. С. 42-49.

ДОДАТКИ

Додаток А

МАЛЕ ПІДПРИЄМСТВО "КОНТАКТ"

#21076154

Потрібне **глибоке дослідження**? Наші аналітики можуть дослідити будь-яку компанію, людину чи ситуацію вручну за методом **360°**.

[Перейти](#)

Фінансова звітність за 2024 рік

[2024 рік](#)
[2023 рік](#)
[2022 рік](#)
[2021 рік](#)
[2020 рік](#)
[Завантажити як PDF](#)

Дата звіту	01.03.2025
Період	2024 рік, 12 міс
Бухгалтер	Шляхта / Ілія Григорівна
КАТОТГ	UA53060230010027681
Кількість працівників	34

Фінансова звітність малого підприємства

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	26.40	41.80
первісна вартість	1001	128.30	138.00
накопичена амортизація	1002	101.90	96.20
Незавершені капітальні інвестиції	1005	225.50	134.60
Основні засоби:	1010	25 451.60	22 163.60
первісна вартість	1011	36 209.40	34 430.80
знос	1012	10 757.80	12 267.20
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	73.30	73.30
Інші необоротні активи	1090	31.90	32.70
Усього за розділом I	1095	25 808.70	22 446.00
II. Оборотні активи Запаси:	1100	40 662.50	54 353.20
у тому числі готова продукція	1103	39 772.20	52 963.60
Поточні біологічні активи	1110	0.00	
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	1 288.30	2 303.30
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	77.30	51.60
у тому числі з податку на прибуток	1136	0.00	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	670.50	287.00
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	
Гроші та їх еквіваленти	1165	12 100.60	14 108.80
Витрати майбутніх періодів	1170	15.80	48.00
Інші оборотні активи	1190	609.40	493.40
Усього за розділом II	1195	55 424.40	71 645.30
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	
Баланс	1300	81 233.10	94 091.30

Продовження додатка А

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	0.00	
Додатковий капітал	1410	6.30	6.30
Резервний капітал	1415	0.00	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	75 394.80	90 366.30
Неоплачений капітал	1425	0.00	
Усього за розділом I	1495	75 401.10	90 372.60
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	995.20	149.20
Короткострокові кредити банків	1600	0.00	
III. Поточні зобов'язання Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0.00	
товари, роботи, послуги	1615	38.70	36.80
розрахунками з бюджетом	1620	2 537.70	1 927.70
у тому числі з податку на прибуток	1621	638.90	871.30
розрахунками зі страхування	1625	0.00	
розрахунками з оплати праці	1630	0.00	1.90
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	
Інші поточні зобов'язання	1690	2 260.40	1 603.10
Усього за розділом III	1695	4 836.80	3 569.50
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	
Баланс	1900	81 233.10	94 091.30

Звіт про фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	223 262.60	202 590.40
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	184 360.50	166 826.70
Інші операційні доходи	2120	4 303.70	1 283.60
Інші операційні витрати	2180	16 968.20	15 177.30
Інші доходи	2240		0.00
Інші витрати	2270		41.20
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	227 566.30	203 874.00
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	201 328.70	182 045.20
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	26 237.60	21 828.80
Податок на прибуток	2300	4 722.80	3 929.20
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	21 514.80	17 899.60

Додаток Б

Фінансова звітність за 2023 рік

2024 рік 2023 рік 2022 рік 2021 рік 2020 рік

 Завантажити як PDF

Дата звіту	28.02.2024
Період	2023 рік, 12 міс
Бухгалтер	Шляхта Лілія Григорівна
КАТОТГ	UA53060230010027681
Кількість працівників	34

Фінансова звітність малого підприємства

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	47.90	26.40
первісна вартість	1001	128.30	128.30
накопичена амортизація	1002	80.40	101.90
Незавершені капітальні інвестиції	1005	849.30	225.50
Основні засоби:	1010	26 665.30	25 451.60
первісна вартість	1011	35 524.30	36 209.40
знос	1012	8 859.00	10 757.80
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	73.30	73.30
Інші необоротні активи	1090	41.90	31.90
Усього за розділом I	1095	27 677.70	25 808.70
II. Оборотні активи Запаси:	1100	32 979.40	40 662.50
у тому числі готова продукція	1103	32 096.40	39 772.20
Поточні біологічні активи	1110	0.00	
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	2 152.60	1 288.30
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	37.80	77.30
у тому числі з податку на прибуток	1136	0.00	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	197.20	670.50
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	
Гроші та їх еквіваленти	1165	4 480.60	12 100.60
Витрати майбутніх періодів	1170	12.60	15.80
Інші оборотні активи	1190	448.00	609.40
Усього за розділом II	1195	40 308.20	55 424.40
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	
Баланс	1300	67 985.90	81 233.10

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	0.00	
Додатковий капітал	1410	6.30	6.30
Резервний капітал	1415	0.00	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	62 008.40	75 394.80
Неоплачений капітал	1425	0.00	
Усього за розділом I	1495	62 014.70	75 401.10

Продовження додатка Б

II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	2 640.80	995.20
Короткострокові кредити банків	1600	0.00	
III. Поточні зобов'язання Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0.00	
товари, роботи, послуги	1615	38.70	38.70
розрахунками з бюджетом	1620	2 016.50	2 537.70
у тому числі з податку на прибуток	1621	1 144.90	638.90
розрахунками зі страхування	1625	0.00	
розрахунками з оплати праці	1630	0.00	
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	
Інші поточні зобов'язання	1690	1 275.20	2 260.40
Усього за розділом III	1695	3 330.40	4 836.80
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	
Баланс	1900	67 985.90	81 233.10

Звіт про фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	202 590.40	150 945.90
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	166 826.70	118 479.40
Інші операційні доходи	2120	1 283.60	791.90
Інші операційні витрати	2180	15 177.30	13 039.10
Інші доходи	2240		0.00
Інші витрати	2270	41.20	30.10
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	203 874.00	151 737.80
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	182 045.20	131 548.60
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	21 828.80	20 189.20
Податок на прибуток	2300	3 929.20	3 634.10
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	17 899.60	16 555.10

Додаток В

Фінансова звітність малого підприємства
Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	31.30	47.90
первісна вартість	1001	88.60	128.30
накопичена амортизація	1002	57.30	80.40
Незавершені капітальні інвестиції	1005	13 497.70	849.30
Основні засоби:	1010	14 607.20	26 665.30
первісна вартість	1011	21 865.20	35 524.30
знос	1012	7 258.00	8 859.00
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	73.30	73.30
Інші необоротні активи	1090	29.30	41.90
Усього за розділом I	1095	28 238.80	27 677.70
II. Оборотні активи Запаси:	1100	23 013.60	32 979.40
у тому числі готова продукція	1103	22 054.10	32 096.40
Поточні біологічні активи	1110	0.00	
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	1 712.30	2 152.60
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	563.70	37.80
у тому числі з податку на прибуток	1136	0.00	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	618.40	197.20
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	
Гроші та їх еквіваленти	1165	913.10	4 480.60
Витрати майбутніх періодів	1170	52.90	12.60
Інші оборотні активи	1190	223.60	448.00
Усього за розділом II	1195	27 097.60	40 308.20
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	
Баланс	1300	55 336.40	67 985.90

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	0.00	
Додатковий капітал	1410	6.30	6.30
Резервний капітал	1415	0.00	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	48 886.40	62 008.40
Неоплачений капітал	1425	0.00	
Усього за розділом I	1495	48 892.70	62 014.70
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	71.40	2 640.80
Короткострокові кредити банків	1600	0.00	

Продовження додатку В

III. Поточні зобов'язання Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0.00	
товари, роботи, послуги	1615	5 151.00	38.70
розрахунками з бюджетом	1620	382.80	2 016.50
у тому числі з податку на прибуток	1621	331.90	1 144.90
розрахунками зі страхування	1625	0.00	
розрахунками з оплати праці	1630	0.00	
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	
Інші поточні зобов'язання	1690	838.50	1 275.20
Усього за розділом III	1695	6 372.30	3 330.40
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	
Баланс	1900	55 336.40	67 985.90

Звіт про фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	150 945.90	136 346.60
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	118 479.40	116 109.40
Інші операційні доходи	2120	791.90	3 248.80
Інші операційні витрати	2180	13 039.10	11 750.50
Інші доходи	2240		0.00
Інші витрати	2270	30.10	15.00
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	151 737.80	139 595.40
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	131 548.60	127 874.90
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	20 189.20	11 720.50
Податок на прибуток	2300	3 634.10	2 109.70
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	16 555.10	9 610.80